

JIHOČESKÁ UNIVERZITA v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ v PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU v JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

2010

Jan Pozníček

JIHOČESKÁ UNIVERZITA v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ v PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU v JINDŘICHOVĚ HRADCI

**Zvláštnosti trestné činnosti
hospodářského charakteru páchané
cizinci a její vliv na stínovou
ekonomiku České republiky**

Autor : Jan Pozníček

Vedoucí práce : doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.

Studijní obor : Sociální pedagogika, specializace problematika práce
bezpečnostních služeb

Datum odevzdání : 31. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „**Zvláštnosti trestné činnosti hospodářského charakteru páchané cizinci a její vliv na stínovou ekonomiku České republiky**“, jsem zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Současně prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/ 1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce fakultou, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Kardašově Řečici, dne 20. ledna 2010

.....

podpis

Poděkování

Za cenné rady, náměty, inspiraci a trpělivost

patří poděkování

doc. JUDr. Janu HEJDOVI, Ph.D.,

za vedení a konzultační pomoc při zpracování mé práce.

Zadání bakalářské práce

1. Název práce: Zvláštnosti trestné činnosti hospodářského charakteru páchané cizinci a její vliv na stínovou ekonomiku ČR
2. Vypracoval: Jan Pozníček
3. Katedra: Společenských věd FM VŠE
4. Obor: Sociální pedagogika
5. Specializace: Bezpečnostně právní
6. Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D
7. Počet stran: 60
8. Rok obhajoby: 2010
9. Klíčová slova: Stínová ekonomika, hospodářská trestná činnost, cizinec
10. Zadání práce: Cílem práce je analyzovat trestnou činnost cizinců na území ČR s důrazem na specifikaci jednotlivých druhů trestné činnosti a způsob jejího páchání. Po zpracování analýzy student zaměří svojí pozornost na takzvanou ekonomickou kriminalitu a vysvětlí zvláštnosti způsobů páchání a podíl této trestné činnosti na stínovou ekonomiku ČR.

Anotace

Práce je zaměřena na trestnou činnost cizinců na území České republiky po roce 1989. Porovnáním získaných dat je ukázán vývoj a podíl jejich trestné činnosti na celkovém stavu kriminality v ČR. Na základě získaných poznatků z odborné literatury, z rozhovorů s policisty Krajského ředitelství policie Praha a z osobních zkušeností autora jsou v práci popsány způsoby páchání vybraných druhů trestné činnosti, se kterými se může v životě setkat každý občan. Zvláště pak je pozornost zaměřena na hospodářskou kriminalitu a její vliv na růst stínové ekonomiky v ČR.

Obsah

Úvod	8
1. Cizinci v České republice	11
1.1. Zákonná úprava pobytu cizinců	11
1.2. Počty cizích státních příslušníků na území ČR po roce 1989	12
1.3. Nelegální migrace v ČR	15
2. Trestná činnost cizinců na území ČR	21
2.1. Vývoj kriminality v České republice po roce 1989.....	21
2.2. Majetková trestná činnosti cizinců na území ČR.....	24
2.2.1. Způsoby páchaní majetkové kriminality cizinci v ČR.....	26
2.3. Násilná trestná činnost cizinců na území ČR	30
2.3.1. Způsoby páchaní násilné kriminality cizinci v ČR.....	31
3. Hospodářská trestná činnost v ČR	36
3.1. Charakteristika a vymezení hospodářské kriminality	36
3.2. Vývoj hospodářské kriminality v ČR po roce 1989.....	38
3.3. Hospodářská trestná činnost vietnamských státních příslušníků v ČR.....	39
3.3.1. Opatření Policie ČR a Celní správy ČR proti vietnamským	
obchodníkům a jejich výsledky.....	42
3.4. Hospodářská trestná činnost slovenských státních příslušníků v ČR	45
4. Vliv hospodářské trestné činnosti cizinců na stínovou ekonomiku ČR	48
4.1. Stínová ekonomika v ČR.....	48
Závěr	53
Seznam literatury	56
Seznam grafů a tabulek	60

Úvod

Tématem bakalářské práce je trestná činnost cizinců páchaná na území České republiky po roce 1989. Pozornost je věnovaná způsobům páchaní vybraných druhů trestné činnosti, se kterými se v ČR může člověk běžně setkat, zvláště pak se zaměřením na trestnou činnost hospodářského charakteru a jejího podílu na stínovou ekonomiku ČR.

Po listopadu roku 1989 došlo v ČR k velkým změnám, a to v mnoha oblastech (politika, kultura, ekonomie atd.). Tento vývoj a změny se týkaly i kriminality v ČR. Velký rozmach zaznamenala telekomunikační technika, rozvoj počítačů, elektronických služeb, internetu. To umožnilo zkvalitnit, zjednodušit a zrychlit komunikaci pachatelů. V důsledku toho dochází ke změně způsobu páchaní určitých druhů trestné činnosti.

Velký vliv na vývoj a změny kriminality u nás mělo otevření hranic po roce 1990. Zvětšil se počet nelegálně se pohybujících osob na území ČR. Docházelo ke zvyšování pohybu nelegálního zboží a kapitálu. Vzrostl počet cizinců trvale nebo dlouhodobě žijících na území ČR, kteří zde pracují, studují nebo podnikají. S jejich příchodem vzrostla i kriminalita u nás, protože ne všichni cizinci se v ČR zdržují legálně a živí se poctivě.

Přes deset let pracuji u Policie ČR s místem působnosti v centru Prahy. Mám tak možnost sledovat, jak se ráz centra hlavního města mění. Původní české obyvatelstvo je vytlačováno na okraj nebo mimo Prahu. Při večerní procházce centrem již skoro není slyšet čeština. Na mnoha místech uvidíte prostitutky z bývalého východního bloku (Ruska, Ukrajiny, Bulharska), které nabízejí své služby. Potkáte nespočet skupinek cizinců z afrických zemí, kteří jen tak postávají a povídají si mezi sebou a pokud projevíte zájem, obstarají vám drogy. Realitní společnosti nabízejí starousedlíkům odkup jejich bytů za menší částky, než za které

je potom prodávají zahraničním investorům. Z centra Prahy mizí obchody a provozovny drobných českých podnikatelů (např. řeznictví, potraviny, železářství, domácí potřeby, drogerie), které nejsou schopny a ochotny platit vysoké pronájmy provozoven. Na jejich místa pak nastupují prodejny zlatnictví arabských a jugoslávských podnikatelů, prodejny potravin a textilu vietnamských obchodníků, prodejny suvenýrů a noční kluby podnikatelů ze zemí bývalého Sovětského svazu, různé asijské a jiné restaurace, jejichž majitelé jsou schopni akceptovat požadavky pronajímatelů.

S tímto nárůstem počtu legálně a nelegálně žijících cizinců na našem území po roce 1989 také vzrostla kriminalita v ČR. Jak se na tomto celkovém nárůstu podílí kriminalita páchaná cizinci? Má také vzestupnou tendenci? Došlo k nárůstu kriminality v důsledku zvětšení počtu cizinců na území ČR?

Po roce 1990 se v ČR rozvíjí i oblast ekonomiky. Spolu s ní bohužel narůstá i tzv. stínová ekonomika. Podíl na jejím růstu má více faktorů, mezi nimi i hospodářská kriminalita. Jaký byl její vývoj po roce 1989 v ČR? Jak ovlivňuje hospodářská kriminalita stínovou ekonomiku v ČR? Jak stínová ekonomika rostla od roku 1989?

Tato práce je zaměřena na trestnou činnost cizinců páchanou po roce 1989 na území ČR. Zaměřil jsem se především na způsoby páchání vybraných druhů trestné činnosti, se kterými se může každý člověk v ČR sám setkat. Dále také na národnosti, které nejčastěji tuto trestnou činnost na našem území provozují. Následně je pozornost zaměřena na hospodářskou trestnou činnost. Konkrétně na její charakteristiku, taktéž způsob jejího páchání a na její vliv na stínovou ekonomiku ČR. Práce je sepsána na základě nabytých znalostí z odborné literatury zpracované na dané téma, rozhovorů vedených s příslušníky Krajského ředitelství policie v Praze a v souvislosti se zkušenostmi, které jsem získal během mé desetileté praxe ve službách Policie ČR.

Cílem práce je analyzovat trestnou činnost cizinců na území ČR po roce 1989. Zjistit, jaký má průběh, zda-li má vzrůstající či klesající tendenci a jaký podíl má na celkové kriminalitě v ČR. Dalším cílem je charakterizovat způsoby páchaní vybraných druhů trestné činnosti cizinců, se kterou se může setkat každý člověk, zvláště pak se zaměřit na hospodářskou trestnou činnost cizinců a vysvětlit způsob jejího páchaní a její vliv na stínovou ekonomiku ČR.

1. Cizinci v České republice

1.1. Zákonná úprava pobytu cizinců

Koho v České republice vlastně považujeme za cizince? „*Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.*“¹ Jinak řečeno v České republice je za cizince považován každý, kdo nemá české státní občanství nebo nemá žádné občanství či jich má více, ale žádné z nich není české.

*„Základním právním předpisem upravujícím podmínky vstupu cizinců na území ČR, režim jejich pobytu na něm, vycestování z území a vymezujícím působnost Policie ČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, v platném znění.“*²

Cizinci podle tohoto zákona mohou pobývat na území České republiky přechodně, a to bez víza či na základě uděleného krátkodobého nebo dlouhodobého víza k přechodnému pobytu na území ČR. Krátkodobé vízum se uděluje na dobu nepřekračující 90 dní (tzv. krátkodobý pobyt). Platnost tohoto víza je 180 dní. Dlouhodobé vízum se uděluje na dobu nad 90 dní (tzv. dlouhodobý pobyt). Je vázáno na prokázání účelu pobytu (jako například zaměstnání, podnikání, studium). Platnost víza je na 365 dní, ale může být na žádost cizince opakovaně prodloužena o 365 dní za podmínek, že trvá stejný účel, pro který bylo vízum uděleno. Dalším typem pobytu na území České republiky je pobyt trvalý, který se uděluje zejména za účelem slučování rodin, pokud má manžel, příbuzní v pokolení přímém nebo

¹ § 1 odst. 2) zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR, v platném znění

² SCHEINOST, Miroslav a kol. Trestná činnost cizinců a možné vlivy migračních procesů na kriminalitu v ČR : Přehled právních norem vztahujících se k pobytu cizinců v ČR. In CEJP, Martin. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti : Závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha : IKSP, 2009. Kapitola 2, s. 48.

sourozenec cizinec na území České republiky trvalý pobyt, nebo v případě zahraničně politického zájmu České republiky.³

V některých případech může mít cizinec na území ČR statut azylanta dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění, který upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu. A jak se vyvíjel počet usídlených cizinců na našem území po roce 1989?

1.2. Počty cizích státních příslušníků na území ČR po roce 1989

„Po roce 1989 se Česká republika změnila ze země zdrojové na zemi převážně tranzitní nebo cílovou a stala se v oblasti migrace součástí takzvané nárazníkové zóny oddělující západní Evropu od východní části euroasijského kontinentu.“⁴

Po otevření hranic v roce 1990 se počty cizinců na našem území rok od roku pravidelně zvyšovaly. Vliv na tento jev mělo mimo jiné také otevření pracovního trhu u nás, a tím vznik nových pracovních příležitostí pro zahraniční firmy. Zlepšily se možnosti zahraničním studentům studovat v ČR. Svůj podíl na tom měla i válka v bývalé Jugoslávii a s ní spojená migrace uprchlíků. *„Migrace, která do České republiky proudí, pokud není tranzitní, je převážně migrací ekonomickou. Česká republika jako cílový prostor tedy přitahuje především tím, že je zde předpokládána možnost ekonomických aktivit.“⁵* Na přelomu druhého a třetího tisíciletí se počet

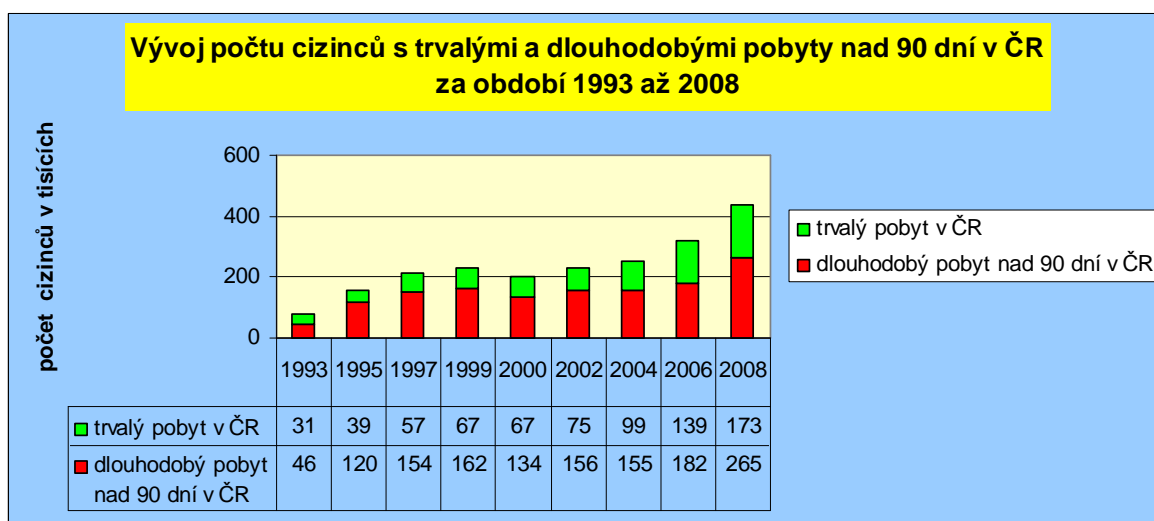
³ Srov. zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR, v platném znění

⁴ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum cizích státních příslušníků v českých věznicích*. 1. vyd. Praha : IKSP, 2004. s. 15.

⁵ Viz. tamtéž

cizinců na našem území ustálil. Pohyboval se okolo 210 000 žijících cizinců v ČR ročně. Od roku 2003 však dochází opět k nárůstu počtu cizinců s dlouhodobým i trvalým pobytem, a to až k celkovému počtu okolo 438 000 žijících cizinců na území ČR k 31. 12. 2008 (viz. graf č.1 - převzat z podkladu Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR dále jen ŘS CP MV ČR.)

graf č. 1

Zdroj: ŘS CP MV ČR, Praha 2009, vlastní grafické zpracování

„K 30. 9. 2009 ŘS CP MV v České republice evidovalo 437 251 cizinců, z toho 177 769 cizinců s trvalým pobytem, 259 482 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů (tj. přechodné pobyty občanů EU a jejich rodinných příslušníků, dále víza nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu občanů zemí mimo-EU).⁶ V tabulce č. 1 na straně 14 je pak uveden přehled pěti nejčastěji zastoupených národností v ČR.

⁶ Počet cizinců v ČR [online] Dostupný z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.

Tabulka č. 1: Nejčastěji zastoupené národnosti v ČR k 30. 9. 2009

	státy	počet obyvatel	počet obyvatel v %
1.	Ukrajina	133 033	30
2.	Slovensko	75 915	17
3.	Vietnam	60 996	14
4.	Rusko	29 479	7
5.	Polsko	20 155	5

Zdroj: ŘS CP MV ČR, Praha 2009

Základní příčinnou této migrace, kromě osobních motivů jako je studium v zahraničí nebo následování životního partnera, jsou ekonomické důvody a také snaha o lepší životní podmínky, než které mají ve svých zemích. Dalším důvodem je i možnost pracovního uplatnění. Cizinci si zde chtějí zvýšit životní úroveň, utíkají do ČR před válečnými konflikty a totalitními režimy ve svých zemích, aby získali politický azyl a bezpečí pro sebe a své nejbližší. Tomuto pohybu říkáme legální migrace, kterou jednotlivé státy umožňují, kontrolují a případně podporují v rámci své platné legislativy. Tato legální migrace kráčí ruku v ruce s migrací nelegální. O té více v následující podkapitole.

Podle mého názoru bude počet cizinců na našem území dále stoupat. A to především přičiněním cizinců ze zemí bývalého Sovětského svazu a ze zemí Afriky, kteří jsou rádi za každou práci, kterou v ČR dostanou i za cenu horších pracovních a mzdových podmínek, než má český občan. Přesto tak u nás najdou lepší pracovní uplatnění a větší životní standart, než v jejich mateřských zemích.

V tabulce č. 2 na straně 15 jsou pro názornost uvedeny údaje, které se týkají rozdílu počtu mezi žijícími cizinci a pracujícími cizinci v ČR v období mezi lety 1998 až 2008, protože samozřejmě ne všichni cizinci žijící legálně v ČR zde i pracují. Tento rozdíl činí v průměru cca 67 000 cizinců ročně, kteří mají sice v ČR trvalý nebo dlouhodobý pobyt, ale nepracují u nás. Jsou to většinou studenti nebo ti, co pracují v zahraničí.

Tabulka č. 2: Rozdíl mezi počtem žijících cizinců a pracujících cizinců v ČR v letech 1998 až 2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
počet cizinců v ČR *	220	229	201	211	232	240	254	278	321	392	438
evidovaní ÚP (zaměstnanci)	111	94	104	104	101	106	108	152	185	240	285
živnostníci	44	57	61	64	61	62	65	67	66	69	77
zaměstnaní celkem **	155	151	165	168	162	168	173	219	251	309	362
nezaměstnaní cizinci v ČR	65	78	36	43	70	72	81	59	70	83	76

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Vysvětlivky: - údaje v tabulce jsou uváděny v tisících, * součet trvalých a dlouhodobě pobývajících cizinců v ČR,

** součet cizinců evidovaných na Úřadu práce jako zaměstnanců a jako živnostníků

1.3. Nelegální migrace v ČR

Co je to vlastně nelegální migrace? Miroslav Scheinost ve své publikaci uvádí, že „*je to takový pohyb osob na území ČR, který neodpovídá zájmům státu, vymyká se jeho zákonům a kontrole, a který je v případě odhalení podroben správní represí.*“⁷ Martin Cejp nelegální migraci ve své publikaci chápe „*jako nedovolené překračování státních hranic bez platného cestovního dokladu nebo vstupního či pobytového víza, s padělanými nebo pozměněnými cestovními doklady nebo i s platnými cestovními doklady, s úmyslem buď usadit se v rozporu s imigračními a dalšími právními normami daného státu na jeho území nebo jej využít jako tranzitní pro nedovolený přechod do jiného státu.*“⁸ Já sám bych nelegální migraci

⁷ SCHEINOST, Miroslav a kol. Trestná činnost cizinců a možné vlivy migračních procesů na kriminalitu v ČR: Trestná činnost cizinců a migrační procesy. In CEJP, Martin. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti: Závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha: IKSP, 2009. Kapitola 2, s. 37.

⁸ CEJP, Martin a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. In SCHEINOST, Miroslav. *Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2004 - 2007*. 1. vyd. Praha: IKSP, 2009. Kapitola 1. s. 14.

popsal jako nedovolené překračování státní hranice v rozporu se zákony tohoto státu, s úmyslem usadit se na jeho území nebo jej využít jako přestupní stanici pro přechod do státu jiného.

Pro Českou republiku jsou největším rizikem nelegální migranti ze zemí bývalého Sovětského svazu. Je to zapříčiněno tím, že většina států bývalého Sovětského svazu postrádá dobře chráněné a přesně vytyčené státní hranice. Tato území se tak stávají lehce průchodná, a to jak pro obyvatele bývalého Sovětského svazu, tak pro nelegální migranty z Asie. Jak ukazuje tabulka č. 3 největší počet zadržených osob nelegálně migrujících přes státní hranice ČR od roku 1990, kdy se otevřely hranice, byl v roce 1998. Poté nastává pokles. Do roku 2006 klesl počet těchto osob na zhruba desetinu tohoto počtu - na 4 371. K největšímu poklesu dochází v letech 2004 a 2005.

Tabulka č. 3: Nelegální migrace v ČR od roku 1996

rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celkem zjištěno osob	n.	n.	n.	44295	55075	42143	34314	34556	27391	15489	11488
meziroční změna	n.	n.	n.	n.	n.	12932	-7829	242	-7165	11902	-4001
změna v %	n.	n.	n.	n.	n.	-23,5	-18,6	0,7	-20,7	-43,5	-25,8
v tom: přes stát. hranice ČR	23705	29339	44672	32325	32720	23834	14741	13206	10695	5689	4371
meziroční změna	4533	5634	15333	12347	395	-8886	-9093	-1535	-2511	-5006	-1318
změna v %	23,6	23,8	52,3	-27,6	1,2	-27,2	-38,2	-10,4	-19	-46,8	-23,2
porušování pobyt. Režimu	n.	n.	n.	n.	22355	18309	19573	21350	16696	9800	7117
meziroční změna	n.	n.	n.	n.	n.	-4046	1264	1777	-4654	-6896	-2683
změna v %	n.	n.	n.	n.	n.	-18,1	6,9	9,1	-21,8	-41,3	-27,4

Zdroj: Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31. 12. 2006

Vysvětlivky: n. - údaj neuveden

A odkud k nám nelegálně migrující osoby přicházejí? Nelegálně migrující osoby do ČR přicházejí ze třech oblastí. První oblastí je Ukrajina a Rusko. Druhou

oblastí je jihovýchodní Evropa, převážně Bulharsko a Rumunsko. Třetí, vzdálenější oblast tvoří asijské země, zejména Čína a Vietnam. Pro část migrantů zůstává ČR cílovou zemí a snaží se zde jakýmkoliv způsobem uchytit. Pro část migrantů se Česká republika stává zemí přestupní. Po příchodu na naše území požádají o azyl a jsou umístěni do azylových táborů, odkud někteří svévolně odcházejí a snaží se nelegálně překročit státní hranice směrem dál na západ do západní Evropy. S nelegální migrací přes státní hranice souvisí další nelegální aktivita, a tou je převaděčství, kdy skupiny převaděčů pomáhají nelegálně migrujícím osobám dostat se na naše území. Vyinkasují od migrujících osob finanční odměny pod záminkou převedení do západních zemí, zejména do Německa. Mnohé převaděčské skupiny však nedodrží své sliby a utečence vysadí ještě na našem území s tím, že jsou již v Německu. Osoby jsou pak zadrženy a odvezeny do utečeneckých táborů v ČR, kde jsou jim z prostředků státu zajištěny základní životní potřeby. Mnozí z nich však z táborů utíkají a k tomu, aby si opatřili prostředky k přežití v ČR, páchají trestnou činnost. Služby těchto převaděčů využívají nejvíce Ukrajinci a dále migranti z geograficky vzdálenějších zemí jako je Indie, Mongolsko, Vietnam, Čína.

Za nelegální migrační aktivitu se také považuje porušování pobytového režimu. Jde o překračování doby pobytu při udělení krátkodobých víz, případně o zneužití jejich udělení k nelegálnímu zaměstnání. Tato aktivita se dá charakterizovat jako nelegální migrace ve vnitrozemí. Jak je uvedeno v tabulce č. 3 na straně 16, počet případů porušování pobytového režimu dosáhl maxima v roce 2000. V letech 2005 až 2006 zaznamenal značný pokles, a to až na 7 117 případů v roce 2006. Nejvíce se porušování pobytového režimu dopouštějí občané Ukrajiny, téměř ze 70%, kdy důvodem porušení je pro ně většinou příležitost nelegálního zaměstnání.⁹ Následují je občané Vietnamu a Ruska.

⁹ srov. *Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31.12. 2006*. Policie České republiky, Ředitelství služby CPP, Praha. 2007

Velkým problémem nelegální migrace je také to, že pro určité skupiny v bývalých zemích Sovětského svazu (hlavně na Ukrajině) se stala organizace nelegální migrace výnosným byznysem. „V důsledku toho se nelegálové často ocitají v roli vydíratelných a snadno manipulovatelných obětí tzv. klientských struktur, rekrutujících se z řad jejich krajanů, mnohdy napojených na složky ruskojazyčných představitelů organizovaného zločinu, operujících na teritoriu ČR. Prostřednictvím tzv. sociálního kapitálu dokáží tito „klienti“ zabezpečit vstup a působení ukrajinských nelegálů na pro ně atraktivním českém trhu. Kromě toho si struktury klientelismu, v jejichž rámci se rozvíjejí pracovní aktivity migrantů, velice často nezákonně přivlastňují finanční prostředky - například daňové odvody, platby sociálního a zdravotního pojištění - určené k tomu, aby se staly příjmovou položkou státního rozpočtu České republiky.“¹⁰

Nelegální migrace cizinců vyžaduje ze strany státu represivní opatření, kterým se stát snaží omezit počet těchto nelegálních migrantů v ČR. Nejčastěji jsou takovým opatřením vystavováni občané Ukrajiny. Jedná se o správní vyhoštění, které je v souladu se zákonem č. 326/ 1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, v platném znění. Rozhodnutí o správním vyhoštění vydává Policie ČR - služba cizinecké a pohraniční policie. Podle statistiky Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie ČR ke dni 31. 12. 2006 je nejčastějším důvodem vydání rozhodnutí o správním vyhoštění porušování pobytového režimu. Na druhém místě je nedovolené překročení státních hranic, na třetím místě porušení zákona o zaměstnanosti. Dále je možno cizince, kteří neuposlechli rozhodnutí o správním vyhoštění vydaného Policií ČR - službou cizinecké a pohraniční policie a neopustili naše území, soudně vyhostit, a to pro podezření ze spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1, písm. b) zákona

¹⁰ CEJP, Martin a kol. Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti. In SCHEINOST, Miroslav. *Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2004 - 2007*. 1. vyd. Praha: IKSP, 2009. Kapitola 1. s. 16

č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku ve znění pozdější změny č. 306/2009 Sb. (dále jen trestní zákoník), pokud jsou splněny podmínky v § 80) téhož zákoníku.¹¹ Dříve se jednalo o tr. čin maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 171 odst. 1, písm. b) zák. č. 140/1961 Sb. (dále jen trestní zákon), v platném znění, který pozbyl platnost dnem 31.12.2009 a byl nahrazen právě výše uvedeným trestním zákoníkem.

Jak vyplývá z údajů uvedených v této podkapitole, mohlo by se zdát, že dochází k poklesu cizinců, kteří přicházejí na území ČR nelegálně. Já si však myslím, že tomu tak zdaleka není, protože nelze zjistit přesný počet těchto cizinců. Je zde pouze odhad pracovníků Policie ČR - služby cizinecké a pohraniční policie. Poslední odhad se pohybuje okolo počtu 200 000 nelegálně žijících cizinců na území ČR v polovině roku 2009. Ke snížení tohoto počtu nepřispěl ani vstup ČR do Schengenského prostoru dne 21. 12. 2007, kterým byly zrušeny hraniční kontroly a z vnitřních hranic zmizeli policisté a příslušníci celní správy. Stejně tak byly zrušeny kontroly na mezinárodních letištích v rámci cestování uvnitř Schengenského prostoru. Ano, někteří budou namítat, že to usnadnilo a zrychlilo cestování v Evropě mezi zeměmi, které jsou součástí Schengenského prostoru, ale musíme si uvědomit, že to usnadnilo i možnost pohybu cizinců, kteří se chtějí dostat z oblastí bývalé východní Evropy, Ruska a Asie do západní Evropy. Mají tak větší šance dostat se na naše území, než měli před tím. Myslím, že tím došlo ke ztížení práce Policie ČR a Celní správy ČR při odhalování nelegálního vstupu cizinců a pašovaného zboží (drogy, textil, cigarety, líh, atd.) na území ČR. Jsou odkázáni pouze na kontroly v příhraničních oblastech a ve vnitrozemí. Výrazně tak ubylo možnosti zadržet uprchlíky ihned na hranici a nepustit je dál a nechat je v zemi, ze které se k nám pokusili dostat. V uprchlických táborech se pak o ně musíme postarat, než dojde ke správnému vyhoštění, které trvá několik měsíců, někdy i let. To pak má negativní vliv na ekonomiku ČR, protože financování takových táborů

¹¹ Srov. zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdější změny č. 306/2009 Sb.

stojí stát nemalé peníze, které by mohl použít jinde. Část uprchlíků pak z táborů utíká a pácháním trestné činnosti si obstarává prostředky k obživě.

2. Trestná činnost cizinců na území ČR

2.1. Vývoj kriminality v České republice po roce 1989

“Stav a vývoj kriminality v České republice je stále více ovlivňován mezinárodními souvislostmi. Kriminalita - zvláště pak její závažné formy jako terorismus, organizovaný zločin a ekonomická kriminalita představují na počátku dvacátého prvního století jedno z největších světových bezpečnostních rizik. Závažná trestná činnost převážně probíhá na širokém, většinou celosvětovém teritoriu, ohrožuje bezpečnost lidí, institucí, finančních systémů a podnikání, devastuje celé společenské útvary.“¹²

Jestliže za první republiky bylo u nás ročně evidováno okolo 20 000 trestných činů, po roce 1990 je to v rozmezí od 300 000 až 400 000 evidovaných trestných činů ročně. V tabulce č. 4 na straně 22 je zachycen nárůst kriminality v ČR od roku 1989 do roku 2007. Jak je z tabulky č. 4 vidět, v roce 1990 stoupl počet evidovaných trestných činů oproti roku 1989 dvojnásobně. Podle policejních statistik nárůst kriminality v ČR vyvrcholil rokem 1999. V současné době je evidováno třikrát více trestných činů než v roce 1989. Z tabulky je také patrné, že s klesajícím počtem evidovaných trestných činů klesá i míra objasněnosti spáchaných trestných činů.

„Rozsáhlé sociálně ekonomické změny posledního desetiletí dvacátého století se projeví nejen například v nových typech kriminality páchané na našem území, ale také se odrazily na struktuře pachatelů trestné činnosti. Otevření hranic s sebou

¹² CEJP, Martin a kol. *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality*. 1. vyd. Praha : IKSP, 2008, s. 14

pochopitelně nese větší množství cizích státních příslušníků páchajících trestné činy na území ČR.“¹³

Tabulka č.4: Evidované tr. činy v ČR v letech 1989 až 2007

	1989	1990	1993	1996	1998	1999	2000	2002	2004	2006	2007
zjištěné tr. činy	121	217	399	394	426	427	391	372	352	336	357
objasněné tr. činy	94	83	126	163	185	193	172	151	134	134	139
% objasněnosti	77%	38%	32%	41%	43%	45%	44%	41%	38%	40%	39%

Zdroj : statistiky Policie ČR, 2007

Vysvětlivky : - údaje v tabulce jsou zaokrouhleny na tisíce

Podle údajů Českého statistického úřadu je v polovině roku 2009 evidováno v ČR asi 440 000 legálně žijících cizinců, kteří na našem území pracují, studují nebo podnikají. Kolik je přesný počet nelegálně žijících cizinců v ČR však není k dispozici. Je tu jen odhad pracovníků Cizinecké policie ČR, který se pohybuje okolo 200 000 nelegálně žijících cizinců na našem území v polovině roku 2009. Tito cizinci se u nás musejí nějak uživit. Někteří pracují v ČR „na černo“ bez pracovního povolení a jiní zde páchají trestnou činností, aby si opatřili prostředky k obživě.

Od poloviny devadesátých let minulého století uvádějí policejní statistiky, že v České republice je trestně stíháno průměrně okolo 7 000 cizích státních příslušníků ročně. Z tabulky č. 5 na straně 23 můžeme vidět, že od roku 1994 dochází k nárůstu trestně stíhaných cizinců oproti roku 1993, a to skoro trojnásobně, z 2 366 osob na 6 801 osob. Je to tím, že se do těchto statistik od roku 1994 jako cizinci začínají počítat i občané Slovenské republiky. I když po roce 1990 každým rokem stoupá počet cizinců žijících na našem území, nestoupá počet trestně stíhaných cizinců. Ten se od roku 1994 pohybuje průměrně okolo 7 000 cizinců

¹³ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum cizích státních příslušníků v českých věznicích*. 1. vyd. Praha : IKSP, 2004, s. 5

ročně. To činí kolem 6 % z celkového počtu trestně stíhaných osob v ČR.¹⁴ Z tabulky je patrné, že v období od roku 1993 do roku 2006 se roční průměr pravomocně odsouzených cizinců v ČR pohybuje okolo 53%¹⁵. Což si myslím, že je vzhledem k rychlosti našich soudů docela dobrý výsledek.

Tabulka č. 5: Trestně stíhaní a odsouzení cizinci v ČR za období 1993 až 2006

Rok	1993	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006
tr. stíhané osoby	106874	103094	118456	129271	130234	123964	121531	121511	122753
z toho tr. stíhaní cizinci	2366	6801	7181	7698	7261	6238	7215	6994	7284
v % z celkové kriminality	2,2	6,6	6,1	6	5,6	5	5,9	5,8	5,9
z toho odsouzení cizinci	1571	2028	3318	3545	4558	3389	4099	4219	4013
v % z počtu cizinců	66,4	29,8	46,2	46	62,7	54,3	56,8	60,3	55

Zdroj: Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31. 12. 2004 a 2006

A kteří cizinci jsou v ČR nejčastěji stíháni a odsouzeni? V tabulce č. 6 na straně 24 je uvedeno pět států, jejichž příslušníci jsou nejčastěji stíháni a odsouzeni v ČR v období od roku 1994 do roku 2006.

Podle druhu trestné činnosti dominují na území ČR skupiny majetkových a hospodářských trestných činů. Následují je tzv. ostatní trestné činy a násilné trestné činy. Podle statistik ŘS CP MV ČR jsou za majetkové trestné činy nejčastěji stíháni občané Slovenské republiky, Ukrajiny, Rumunska a Bulharska. Za hospodářské trestné činy jsou to občané Vietnamu a Slovenské republiky. Za ostatní trestné činy jsou nejčastěji stíháni občané Ukrajiny. Násilným trestným činům dominují občané Slovenské republiky a Ukrajiny.

¹⁴ Srov. CEJP, Martin a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti: Závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha: IKSP, 2009. s. 44

¹⁵ Vlastní výpočet

Tabulka č. 6 : Nejčastěji stíhaní a odsouzení cizinci v ČR podle státních příslušností v letech 1994 až 2006

	trestně stíhaní cizinci *	odsouzení cizinci **	odsouzení v %
Slovensko	36 355	17 047	46,90%
Ukrajina	15 892	9914	62,40%
Vietnam	8 264	4 482	54,20%
Polsko	5 088	2 250	44,20%
Bulharsko	2 969	1 471	49,50%

Zdroj: Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31. 12. 2004 a 2006

Vysvětlivky: * celkový součet trestně stíhaných cizinců v ČR za období 1994 až 2006

** celkový součet odsouzených cizinců v ČR za období 1994 až 2006

Nejčastějším a nejatraktivnějším místem páchaní trestné činnosti je naše hlavní město Praha, kde je při velkém počtu lidí velká anonymita, a tím i těžší podmínky při odhalování trestné činnosti. Dalšími vysoce atraktivními místy pro páchaní trestné činnosti jsou pak Moravskoslezský kraj a příhraniční okresy.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že po roce 1989 současně se zvýšením počtu žijících cizinců v ČR dochází také ke zvýšení počtu spáchaných trestných činů. V roce 2008 to bylo zhruba třikrát více než v roce 1989. Můžeme si myslet, že na tom mají cizinci hlavní podíl, ale počet trestně stíhaných cizinců se od roku 1994 pohybuje prakticky na stejném počtu 7 000 osob za rok, což činí okolo 6 % z celkového počtu trestně stíhaných osob v ČR. A jakou trestnou činnost v ČR převážně cizinci páchají?

2.2. Majetková trestná činnosti cizinců na území ČR

Snad každý člověk se v životě aspoň jedenkrát setkal s krádeží. Buď se stal poškozeným, svědkem nebo dokonce samotným pachatelem krádeže. Trestný čin krádeže řadí Policie ČR do majetkové trestné činnosti. Pro řadu cizinců, kteří u nás

žijí nelegálně tzv. na černo, je majetková trestná činnost nejsnadnější způsob získání finančních prostředků k přežití. Jaké trestné činy řadí Policie ČR do majetkové kriminality?

Od 1. 1. 2010 v ČR vešel v platnost trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdější změny č. 306/2009 Sb.(dále jen trestní zákoník), kterým se ruší trestní zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších změn a novel. Policie ČR zahrnuje do majetkové kriminality zejména trestné činy, které jsou uvedeny v hlavě V. zvláštní části trestního zákoníku, která se nazývá „Trestné činy proti majetku“. Obsahuje zejména trestné činy krádeže, zpronevěry, neoprávněného užívání cizí věci (§ 205, § 206, § 207 trestního zákoníku). Dále všechny druhy podvodu (§ 209 až § 212 trestního zákoníku) a ostatní majetkové trestné činy (§ 213 až § 232 trestního zákoníku).¹⁶

Majetková trestná činnost má každý rok největší podíl na evidované trestné činnosti v ČR. Je to způsobeno tím, že *„se jako zdroj značných finančních prostředků i jako možný zdroj celoživotní existence jednotlivců, ale i skupin osob, velmi osvědčila.“*¹⁷

Nejčastěji páchaným majetkovým trestným činem v ČR je trestný čin krádeže dle § 205 trestního zákoníku ve všech formách spáchání, ať už jako krádež prostá, vloupáním, na osobě či opakovaně jako recidiva za poslední 3 roky od pravomocného odsouzení soudu za stejný trestný čin krádeže. Policejní statistiky ukazují, že ve větší či menší míře se tohoto trestného činu dopouští všechny národnosti žijící na území ČR. Nejčastějšími národnostmi, které páchají majetkovou trestnou činnost u nás, jsou občané Ukrajiny, Slovenské republiky, Bulharska a Rumunska.

¹⁶ Srov. zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdější změny č. 306/2009 Sb.

¹⁷ MAREŠOVÁ, Alena. Majetková kriminalita. In CEJP, Martin. *Variální scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha : IKSP, 2008. Kapitola 4. s. 23

2.2.1. Způsoby páchaní majetkové kriminality cizinci v ČR

Pro občany Ukrajiny a Slovenské republiky jsou typické krádeže vloupáním do objektů jako jsou byty, domy a hlavně stavby různých obchodních center, hotelů, bytových a kancelářských prostor, kde mnozí z nich pracují. Mají perfektní přehled o tom, co se na konkrétní stavbě děje a jaký je zde režim, systém střežení stavby a přehled o materiálu a nářadí ve skladech, které se dá snadno zpeněžit. Dávají pak tipy svým kolegům nebo provádějí krádeže sami. Odcizené věci pak nejčastěji prodávají v bazarech a zastavárnách nebo jsou nabízeny pod cenou v hospodách. V poslední době se Ukrajinci také zaměřili na krádeže aut, které vyváží na východ, na Ukrajinu a do Ruska. Této činnosti se hlavně věnují organizované skupiny, které působí na území ČR. Každý člen skupiny má již předem přesně stanovený úkol, co má udělat. Na rozdíl od těch, kteří se věnují vykrádání objektů, tyto osoby pracují nahodile, samy nebo v malém počtu a nejsou tak dobře organizované.

Občané Slovenské republiky se mimo vloupávání na stavby často podílejí na krádežích vloupáním do vozidel, kde si třeba v Praze pachatelé převážně vybírají vozidla s registračními značkami cizích státních příslušníků nebo vozidla s registračními značkami mimo pražský region, kde je velká pravděpodobnost, že ve vozidlech budou uložena osobní zavazadla s cennými věcmi, nákupy a dárky. Dále si vybírají užitková vozidla (dodávky) stavebních firem, kde je velká pravděpodobnost, že ve vozidlech bude pracovní nářadí, které se dá velmi snadno prodat nebo zastavit do bazarů a zastaváren. Jde zejména o slovenské Romy. V neposlední řadě páchají drobné krádeže v obchodech a nákupních centrech. Jejich pozornost je zaměřena na zboží, které můžou dobře prodat. Zejména kosmetika, oblečení, boty, hodinky a šperky. Do prodejen chodí ve skupinkách. Vždy tak v počtu čtyř až pěti lidí. Vejdou do prodejny, dva ze skupiny zaměstnají personál a zbytek skupiny odnáší zboží ve speciálně upravených taškách, které jsou zevnitř vypořstrovány alobalem, aby zabránili alarmujícímu signálu při průchodu

bezpečnostním rámem při odchodu z prodejny. Odcizené zboží pak nabízejí pod cenou v restauracích, barech a na místech s velkou koncentrací lidí jako jsou stanice metra, tramvaje, vlakové či autobusové nádraží.

Občané Bulharska se v České republice zaměřují hlavně na krádeže motorových vozidel na objednávku, kdy organizované skupinky odcizí objednaná vozidla, ke kterým mají předem připravené falešné doklady. Členové skupin mají přesně rozdělené úkoly. Vše řídí koordinátor - šéf, který má na starosti i finance. Jeden ze skupiny vozidlo odcizí, druhý připraví falešné doklady, jiný vozidlo převáží přes hranice pryč z ČR. Řidiči přijíždějí do České republiky vlakem s předem připravenými doklady. Převezmou odcizená vozidla a ty poté končí u nových majitelů dál ve východní Evropě (Rusko, Ukrajina, Bulharsko, Rumunsko). Dalšími aktivitami bulharských občanů je nelegální podvodná směna peněz, která probíhá přímo na ulici. Bulharští občané, tzv. „ruličkáři“, si před směnárnou či v bance vyhlédnou potencionální oběti. Osloví je s tím, že jim nabídnou výhodnější kurz při směně peněz, než nabízí směnárna nebo banka. Po dohodě na smluvené částce proběhne samotná transakce, kdy ruličkář ukáže poškozenému obnos, který má dostat. Vyinkasuje od poškozeného peníze a v momentě, kdy je má u sebe, předá poškozenému peníze stočené do ruličky v předem dohodnutém kurzu. Než si stačí poškozený překontrolovat obdržené peníze, mizí ruličkář v davu pryč. Ve většině případů dostane poškozený jednu či dvě bankovky ve smluvené měně, která je navrch ruličky. Zbytek ruličky je pak tvořen buď starými neplatnými bulharskými penězi Leva, nebo i čistými papírky nastříhanými ve velikosti bankovek.

Občané Rumunska jsou v souvislosti s trestnou činností na území České republiky uváděni především jako pouliční gangy kapsářů. Typické jsou pro ně kapesní krádeže v místech s velkou koncentrací lidí. Skupiny tzv. „kapsářů“ se zaměřují hlavně na dopravní prostředky městské hromadné dopravy (tramvaje, metra, autobusy), obchodní centra a turisticky atraktivní místa jako je např. Pražský

hrad, Karlův most, Staroměstské a Václavské náměstí, Zlatá ulička a různé sportovní a kulturní akce. Pracují většinou ve smíšených skupinkách čtyř až pěti lidí. Vždy je ve skupince jedna nebo dvě ženy. Nezřídka se jedná i o dívky mladší patnácti let, které nejsou trestně odpovědné, což v praxi znamená, že pokud dojde k jejich odhalení, jsou trestně nepostižitelné. K samotným krádežím většinou dochází při vzniku velkých tlačenic lidí, a to při výstupu nebo nástupu do dopravních prostředků městské hromadné dopravy, při kulturních a sportovních akcích, při nákupech v obchodních centrech nebo při prohlídkách kulturních památek. Takové situace kapsáři vyhledávají a i někdy sami vyvolávají. Po vyhlédnutí oběti se dva členové skupiny kapsářů začnou pohybovat před obětí, dva za ní a další čekají na předání odcizených věcí, se kterými poté mizí v davu. Ve správný okamžik první dva členové, kteří se pohybují před obětí, zpomalí nebo i zastaví ve vhodných místech, jako jsou prostory dveří, vchodů do objektů, nebo zúžených míst na ulicích a vyvolají tak uměle tlačenic lidí. Toho využijí další dva členové skupiny, kteří jdou za obětí. Většinou sami drží v ruce nějaký oděv (bundu, svetr), který přehodí přes kabelku oběti, aby nebyli viděni a odcizí z ní věci (peněženku, mobilní telefon). Odcizené věci pak předají zbylým členům skupiny, kteří s nimi odcházejí na předem smluvené místo. Po takto provedené akci se celá skupina rozmělní v davu a setkají se na jiném předem domluveném místě (stanice metra, tramvaje, náměstí, most) k další akci. Dále se rumunští občané věnují krádežím věcí (tašek a kabelek) odložených na zahrádkách restaurací, v restauracích, barech, diskotékách a rychlých občerstveních jako je McDonald's a KFC. Využívají nepozornosti poškozených, kteří dostatečně nehlídají své věci. Pachatelé se většinou usadí k vedlejšímu stolu a čekají na vhodný okamžik. Kolikrát si ani nic neobjednají u personálu provozovny a v nestřeženém okamžiku odcizí buď věci z kabelky nebo tašky nebo odcizí celou kabelku s obsahem, kterou předají svému komplicovi a ten s odcizenými věcmi z místa odchází. K tomu jim hodně

napomáhá nepozornost a naivita poškozených, kteří si na své věci nedávají pozor a sami je tak pachatelům nabízejí.

Největším problémem je samotné odhalení těchto pachatelů kapesních krádeží a následné prokázání této trestné činnosti. V drtivé většině případů chybí důkazy, jelikož se podezřelé osoby nepodaří chytit přímo při činu tzv. „za ruku“ a ani se u nich nenajdou žádné odcizené věci, protože je ihned po krádeži předají další osobě, která s nimi z místa krádeže ihned odchází. Ponechají si většinou jen peníze a věci, které se dají zpeněžit (mobilní telefony, cestovní pasy, platební karty). Zbytek obsahu pak končí v popelnících a kontejnerech, kde se čas od času něco najde a odevzdá poškozeným osobám. Z tohoto důvodu mnoho lidí tak drobné krádeže ani neoznámí na policii, protože jsou smířeni s tím, že se jim stejně těžko odcizené věci vrátí. Sami kolikrát ani nevědí, kde o ně přišli. V některých případech oznámení na Policii ČR považují za ztrátu času. K tomu se přidá dlouhodobá nedůvěra v soudy ČR, a proto ani nejdou krádež na Policii ČR oznámit, protože se chtějí těmto soudním průtahům v případě dopadení pachatele vyhnout. Většinou tyto události oznamují cizinci, kteří jsou pojištěni a potřebují potvrzení od Policie ČR pro svou pojišťovnu anebo Češi, kteří potřebují potvrzení od Policie ČR pro různé typy úřadů (městské úřady, banky, telefonní operátory).

*„Krádež i majetková kriminalita obecně jsou toho času chápány jako nejsnadnější způsob obohacení s vcelku malým rizikem dopadení. S drobnými krádežemi se obyvatelstvo vcelku již smířilo a často je ani nehlásí orgánům činným v trestním řízení. Krádeže se berou jako méně nebezpečná trestná činnost, se kterou je třeba již předem počítat, kterou je ohrožen každý majitel nějaké movitosti.“*¹⁸

¹⁸ MAREŠOVÁ, Alena. Majetková kriminalita. In CEJP, Martin. *Variantské scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha : IKSP, 2008. Kapitola 4. s. 24

2.3. Násilná trestná činnost cizinců na území ČR

Další trestnou činností cizinců, se kterou se můžeme v ČR setkat je násilná trestná činnost. Policie ČR do ní zahrnuje trestné činy uvedené v hlavě I. zvláštní části trestního zákoníku, která se nazývá „Trestné činy proti životu a zdraví“, zejména pak trestné činy v díle 1 a 2 této hlavy (§ 140 vražda, § 141 zabití, § 142 vražda novorozeného dítěte matkou, § 145 těžké ublížení na zdraví, § 146 ublížení na zdraví, § 158 rvačka), v díle 1 hlavy II. zvláštní části trestního zákoníku, která se jmenuje „Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství“ (§ 170 zbavení osobní svobody, § 171 omezování osobní svobody, § 173 loupež, § 175 vydírání, § 177 útisk, § 178 porušování domovní svobody, § 179 porušování svobody sdružování a shromažďování). Dále jsou to některé trestné činy uvedené v díle 5 hlavy X. zvláštní části trestního zákoníku, která se jmenuje „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“ (§ 352 násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, § 353 nebezpečné vyhrožování) a některé trestné činy v hlavě IV. zvláštní části trestního zákoníku, která se nazývá „Trestné činy proti rodině a dětem“ (§ 198 týrání svěřené osoby, § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí).

Z násilné kriminality páchají cizinci v ČR nejčastěji tyto trestné činy: těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví dle §§ 145 a 146 trestního zákoníku, trestný čin loupeže dle § 173 trestního zákoníku, trestný čin omezování osobní svobody dle § 171 trestního zákoníku, trestný čin vydírání dle § 175 trestního zákoníku, trestný čin vraždy dle § 140 trestního zákoníku.

2.3.1. Způsoby páchaní násilné kriminality cizinci v ČR

Násilná kriminalita je na území České republiky nejčastěji páchána ukrajinskými gangy a gangy ze zemí bývalého Sovětského svazu. Jedná se většinou o menší skupiny s kontakty na velké organizace organizovaného zločinu. Věnují se zejména ozbrojeným loupežným přepadením bankovních ústavů, benzinových čerpadel, heren, prodejen zboží se zlatem a dalších podniků s předpokladem vysoké denní tržby. Loupežemi si tak opatřují finanční prostředky k fungování na našem území a k páchaní další trestné činnosti u nás. Dalšími kriminálními aktivitami, které zde tyto skupiny vyvíjejí, jsou zejména případy vydírání včetně typického racketeeringu nebo - li výpalného (vybírání poplatků za fiktivní ochranu). Tyto aktivity probíhají dvěma způsoby. První způsob racketeeringu je zaměřen dovnitř vlastní komunity na podnikatele podnikající na území České republiky. Druhý způsob je zaměřen na české podnikatele a jejich podniky jako jsou obchody, restaurace, herny a diskotéky. *„Pokud jde o případy organizovaného vydírání výpalného, v samotném zločineckém prostředí je tato činnost označována výrazem "kriša" (střecha). Původně zhruba do roku 1999 se tzv. "klienty", tj. osobami, kterým byla "kriša" poskytována, stávali převážně ruskojazyční podnikatelé podnikající na území České republiky. Od roku 2000 byl policií zaznamenán zvýšený trend nárůstu poskytování "kriši" i našim podnikatelům. Tato trestná činnost ruskojazyčných zločineckých gangů spočívá v pravidelném vyplácení určeného finančního obnosu za určité (většinou měsíční) období jako platby za poskytnutí stálé (ale pouze fiktivní) ochrany před jinými vyděračskými skupinami. Celá tato zločinná činnost je organizována tak, že majitele určité vytipované firmy navštíví pod určitou, většinou obchodní záminkou, dva až tři zločinci, kteří mu navrhnou, že mu zajistí bezproblémové podnikání a navrhnou výši pravidelné měsíční částky, která jim bude vyplácena v hotovosti v dohodnutém termínu. Pokud podnikatel nehodlá na tuto dohodu přistoupit, je buď jemu, nebo příslušníku jeho rodiny*

vyhrožováno fyzickým násilím, likvidací jeho podniku či likvidací jeho samotného. V krajních případech je k zastrašení skutečně použito hrubého násilí, požáru, výbuchu s následným požárem či dokonce vraždy, což je dále pak využito k zastrašení ostatních. Je dokázáno, že přesto, že tyto problémy jsou stále častější, většina případů vyjde najevo, až když skutečně dojde k výbuchu, požáru, únosu či vraždě, neboť většina podnikatelů Policii České republiky tyto případy nehlásí a buď platí, nebo výhrůžky zločinců bere na lehkou váhu.“¹⁹

Jelikož na území České republiky působí několik různých ruskojazyčných skupin z Ukrajiny a zemí bývalého Sovětského svazu, a ne vždy respektují svá teritoria, je tento způsob vyřizování účtů jedním z neúčinnějších, jak vyřešit vzniklý problém. A to zmrzačením či odstraněním nepohodlného jedince, který nedodržel nepsaná pravidla hry. Tyto gangy jsou také najímány českými subjekty při vyřizování účtů mezi tuzemskými podnikateli.

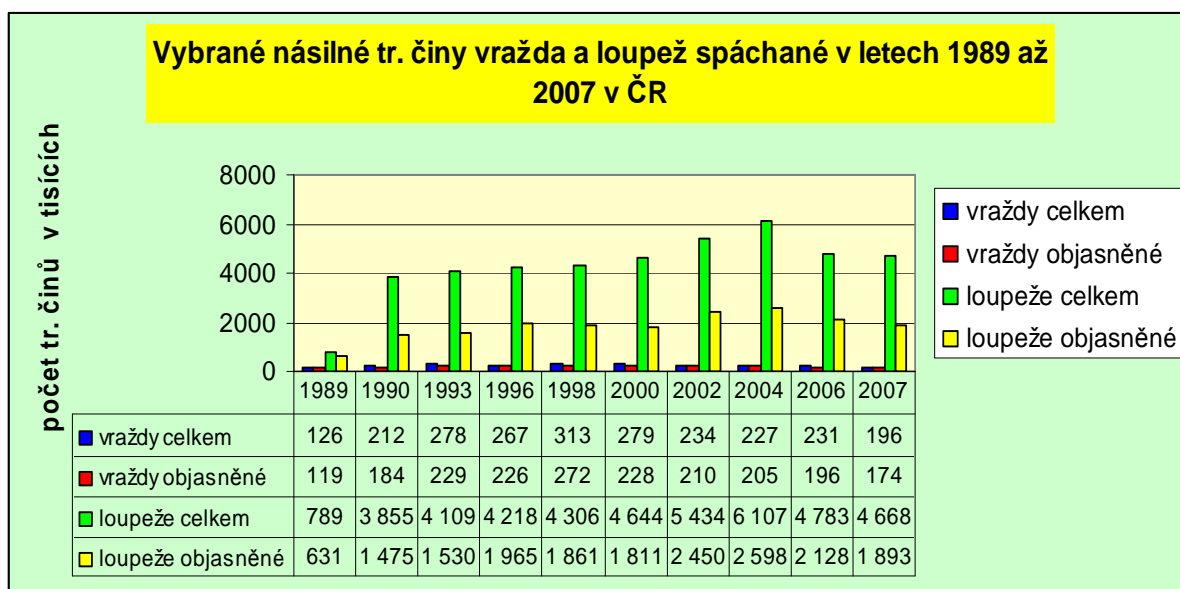
Třetí největší skupinou, podílející se na násilné kriminalitě v České republice, jsou občané Slovenské republiky. Ti nepůsobí na našem území organizovaně jako ruskojazyčné gangy z Ukrajiny a bývalého Sovětského svazu, ale spíše jako jednotlivci. Jedná se většinou o stavební dělníky a jedince, kteří do České republiky přišli za prací, ale nepodařilo se jim žádnou sehnat a loupežemi tak řeší svou nastalou situaci a finanční krizi. Věnují se převážně trestnému činu loupeže na náhodně vybraných jedincích. Za oběti si volí hlavně ženy, mladistvé a starší občany, a to většinou ve městech s velkou koncentrací lidí, kde je možnost velké anonymity a výběru těchto obětí. Další skupinou jsou jedinci, kteří přepadávají trafiky, směnárny, benzínová čerpadla, zlatnictví, menší pobočky bank nebo pošt. Loupeže páchají většinou samostatně. Jsou maskovaní čepicemi, kuklami nebo kapucami od mikin a bund, aby co nejvíce snížili riziko svého odhalení z pořízených fotografií a kamerových záznamů z bezpečnostních kamer, které jsou v takovýchto

¹⁹ NĚMEC, Miroslav. *Ruskojazyčný organizovaný zločin v České republice*. [online] Dostupný z: <<http://www.bezpecnost.estranky.cz/clanky/bezpecnostni-riziko/rusky-organizovany-zlocin-v-cr>>.

provozovných čím dál tím více kvalitnější a rozšířenější. V drtivé většině jsou tyto loupeže páčány pod pohružkou zbraně, a to jak střelné (pistole), tak bodné (nůž). I když jsou tyto loupeže páčány převážně se zbraní, zřídka dochází k usmrcení personálu napadeného objektu.

Policejní statistiky uvádějí, že za poslední čtyři roky zaznamenala násilná trestná činnost pokles o 17 % na 19 551 evidovaných trestných činů v roce 2007 oproti 23 579 trestným činům v roce 2004.²⁰ V grafu č. 2 je zachycen vývoj trestných činů vraždy a loupeže na území ČR v letech 1989 až 2007. Z grafu je patrné, že počet vražd klesá od roku 1998, na rozdíl od počtu loupeží, který roste do roku 2004, kdy kulminuje na počtu 6 107 evidovaných za rok. Až v následujících letech nastává pokles. V roce 2007 je evidováno „ pouze“ 4 668 loupeží.

graf č. 2

Zdroj: Statistiky Policie ČR, vlastní grafické zpracování

²⁰ Srov. MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Kriminalita v roce 2007*. Praha : IKSP, 2009. s. 13

„Násilná kriminalita se radikálně liší od převažující kriminality (majetkové, hospodářské) především motivací a osobnostními charakteristikami pachatelů. S výjimkou loupeží a některých vražd a vydírání převládá při páchání násilné kriminality jiná než ziskuchtivá motivace a osoba pachatele má obvykle osobnostní předpoklady pro páchání brachiálního násilí.“²¹

Jedním z problémů násilné kriminality je nízké procento odhalených pachatelů. Zejména u loupeží se průměrné procento objasněnosti za období od roku 1990 do roku 2007 pohybuje okolo 41,5 %.²² Myslím si, že zde je třeba zapracovat ze strany orgánů činných v trestním řízení, aby pachatelům, kteří jsou odhaleni a postaveni před soud, nebyly ukládány při jejich postihu nepřiměřeně nízké tresty, které nezabraňují opakovanému násilí.

Z mého pohledu je jedním z problémů existence násilné kriminality velká tolerance společnosti k projevům násilí. V dnešní uspěchané době najdeme projevy násilí, ať už fyzického nebo verbálního rázu na každém kroku. Jsou prezentovány ve sdělovacích prostředcích, politice, ale i třeba v běžném životě v zábavním průmyslu. Naše děti vidí projevy násilí každý den v televizi, na internetu, při hraní počítačových her. Potom si své získané poznatky (agresivitu, násilí) chtějí ověřit v praktickém životě a přenášejí takto získané zkušenosti do svého chování v běžném životě, mezi své vrstevníky a přijde jim to naprosto normální a přirozené. Myslím, že zde by měli hlavně rodiče jít svým dětem příkladem a učit je vzájemné lásce, slušnosti, toleranci k druhým lidem a jejich majetku a vysvětlit jim, že agresivita a násilí není normálním chováním. Bohužel mi to připadá, jakoby to bylo dospělým tak trochu jedno a celá společnost se dívá a hledá příčiny až potom, když se něco stane.

²¹ MAREŠOVÁ, Alena. Násilná kriminalita. In CEJP, Martin. *Varietní scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha : IKSP, 2008. Kapitola 5. s. 30

²² Srov. MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Kriminalita v roce 2007*. Praha : IKSP, 2009. Příloha č. 6

„Vrcholem užití násilí ve světě je šířící se terorismus. Dnes již je těžko určit, co bylo prvotním impulsem k takovému stavu v moderní společnosti a předvídat další následky pokračujícího násilí. Je to problém nadnárodní, téměř světový, a není reálné očekávat, že ho lze místně vyřešit. Avšak nelze jej, jako jev rozhodným způsobem ovlivňujícím společnost obecně a kriminalitu zvlášť, pominout, ani přestat pokoušet se jej znovu i na místní úrovni řešit.“²³

²³ MAREŠOVÁ, Alena. Násilná kriminalita. In CEJP, Martin. *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha: IKSP, 2008. Kapitola 5. s. 31

3. Hospodářská trestná činnost v ČR

3.1. Charakteristika a vymezení hospodářské kriminality

Hospodářská trestná činnost nemá dosud jasně definovaný obsah a charakteristiku. Jde o to, z jakého pohledu ji konkrétní autor interpretuje. „V odborné literatuře kriminologie je hospodářská kriminalita nejčastěji charakterizována jako delikvence s vysokou mírou společenské nebezpečnosti, s časově náročnou a věcně nesnadnou prokazatelností úmyslného trestného chování, s důsledky v podobě značných finančních škod a s nemalou latencí.“²⁴ V resortu spravedlnosti při charakteristice hospodářské kriminality vychází z platného znění trestního zákoníku a za hospodářskou trestnou činnost považují pouze trestné činy, které jsou uvedeny v hlavě VI. zvláštní části trestního zákoníku. Dříve hlava II. zvláštní části trestního zákona, který pozbyl platnost dne 31.12. 2009. Policie ČR není při své charakteristice a vymezení hospodářské kriminality tak omezená. Do hospodářské kriminality řadí spolu s trestnými činy v hlavě VI. zvláštní části trestního zákoníku i další trestné činy (např. z hlavy V. zvláštní části trestního zákoníku § 206 zpronevěra, § 209 podvod, § 210 pojistný podvod, § 211 úvěrový podvod, z hlavy X. zvláštní části trestního zákoníku § 331 přijetí úplatku, § 332 podplácení, § 333 nepřímé úplatkářství). Dříve trestné činy z hlavy II. zvláštní části trestního zákona, trestné činy z hlavy IX. zvláštní části trestního zákona § 248 zpronevěra, § 250 podvod a z hlavy III. zvláštní části trestního zákona § 160 přijímání úplatků, § 161 podplácení, § 162 nepřímé úplatkářství).

²⁴ SCHEINOST Miroslav a kol. Výzkum ekonomické kriminality. Praha : IKSP, 2004. s. 5

M. Scheinost a kolektiv spoluautorů v charakteristice pojmu hospodářská kriminalita vychází z reálného výskytu hospodářské kriminality v ČR a do obsahu zahrnuje nejen trestné činy, které trestní zákoník řadí do hospodářských trestných činů v hlavě VI. zvláštní části trestního zákoníku, ale řadí sem i některé trestné činy majetkové z hlavy V. zvláštní části trestního zákoníku (§ 206 zpronevěra, § 209 podvod, § 220 porušování povinnosti při správě cizího majetku, § 222 poškození věřitele, § 223 zvýhodnění věřitele). Hospodářskou kriminalitu popisují jako „protiprávní ekonomické jednání, kterým byl dosažen finanční nebo jiný prospěch na úkor konkrétního ekonomického subjektu (stát, obchodní společnost, fond, fyzická osoba apod.), které naplňuje zákonné znaky skutkových podstat konkrétních trestných činů.“²⁵

Souhlasím s touto definicí, ale od 1. 1. 2010, kdy vchází v platnost trestní zákoník, bych sem ještě zařadil trestné činy (§ 331 přijetí úplatku, § 332 podplácení, § 333 nepřímé úplatkářství) z hlavy X. dílu 3 zvláštní části trestního zákoníku, protože i v těchto případech jde o protiprávní jednání, nebo o pokus protiprávního jednání se snahou dosáhnout finančního nebo jiného prospěchu na úkor konkrétního ekonomického subjektu.

Úkolem výše uvedených trestných činů je poskytování trestněprávní ochrany různým složkám ekonomiky. Trestné činy dle těchto hlav zákona postihují:²⁶

- nesplnění povinností vůči státu (zejména daňových, devizových, celních atp.)
- nedodržování předpisů vymezující rámec podnikání a závazná pravidla podnikání
- jednání podvodného charakteru
- porušení obchodního tajemství a účetní evidence

²⁵ SCHEINOST Miroslav a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha : IKSP, 2004. s. 8

²⁶ Srov. *BusinessInfo.cz* [online] Dostupný z :

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarske-trestne-ciny-opu/1000818/47267/#b4>>

- protiprávní jednání proti měně
- porušení závazků plynoucích z mezinárodních smluv a úmluv

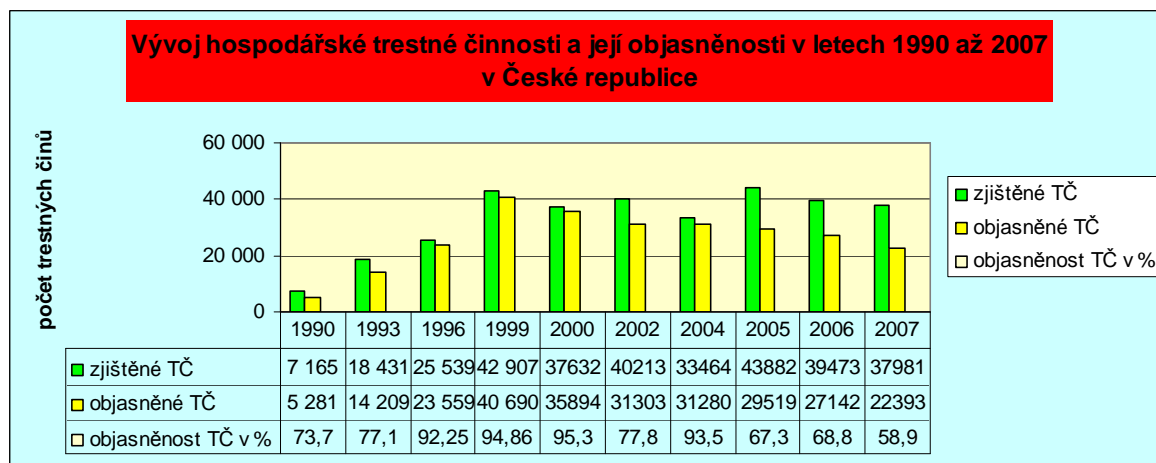
3.2. Vývoj hospodářské kriminality v ČR po roce 1989

S hospodářskou kriminalitou se v ČR setkáváme až od počátku devadesátých let dvacátého století. Srovnání s předešlými léty není prakticky možné, protože se zde takovýto druh kriminality téměř nevyskytoval. Po roce 1989 došlo k velkým ekonomickým změnám ve společnosti. Vzestup hospodářské kriminality v ČR souvisí s přechodem od centrálně řízené ekonomiky státem na tržní ekonomiku. Hlavně pak s procesem privatizace (odstátnění) majetku a s uvolněním zahraničních investic a zahraničního obchodu, který nastal po roce 1990. Velmi tomu také napomohl legislativní zmatek a nepřehlednost zákona v devadesátých letech dvacátého století, jelikož společnost nepředvíдалa a nebyla schopna dostatečně zareagovat na tento nový druh kriminality.

Hospodářská trestná činnost začíná po roce 1990 zvolna narůstat. Její podíl z celkové kriminality v ČR činil na konci dvacátého století 10 %. ²⁷ Tento podíl okolo 10 % z celkové kriminality v ČR si hospodářská kriminalita udržela i v prvním desetiletí dvacátého prvního století. V grafu č. 3 je zachycen vývoj hospodářské trestné činnosti a její objasňenosti v letech 1990 až 2007 v ČR. Z grafu je patrné, že hospodářská kriminalita od roku 1990, kdy bylo evidováno pouhých 7 165 trestných činů, do konce roku 2007, kdy je evidováno 37 981 hospodářských trestných činů, stoupla pět a půl násobně. Z cizinců jsou za hospodářské trestné činy v České republice nejčastěji stíháni občané Vietnamu a Slovenska.

²⁷ Srov. SCHEINOST Miroslav a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha : IKSP, 2004. s. 38

graf č. 3

zdroj: Statistické přehledy kriminality MV ČR za období 2000 až 2007

3.3. Hospodářská trestná činnost vietnamských státních příslušníků v ČR

Nejčastější trestné činy hospodářské kriminality páchané vietnamskými komunitami v České republice jsou zejména trestný čin neoprávněného podnikání dle § 251) trestního zákoníku. Dříve § 118 trestního zákona. Trestné činy padělání a pozměňování peněz a jejich udávání do oběhu dle § 233 a § 235 trestního zákoníku. Dříve § 140 a § 141 trestního zákona. Trestný čin kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 trestního zákona. Dříve § 148 trestního zákona. Trestný čin porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží dle § 244 trestního zákoníku. Dříve trestný čin porušení předpisů o nálepkách k označení zboží dle § 148a trestního zákona. Trestný čin porušení práv k ochranné známce a jiným označením dle § 268 trestního zákoníku. Dříve trestný čin porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu dle § 150 trestního zákona. Trestný čin porušování autorského práva, práv

souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle § 270 trestního zákoníku. Dříve § 152 trestního zákona.

Vietnamští státní příslušníci přišli do České republiky ve třech vlnách. První vlna byla v době vietnamsko - francouzské války v polovině padesátých let minulého století. Jednalo se převážně o několik stovek studentů, kteří se po ukončení studií vrátili zpět do Vietnamu. Druhá nejsilnější vlna přišla po vietnamské válce po roce 1975 a trvala do roku 1990. V této druhé vlně se již nejednalo jen o studenty vysokých škol, ale i o středoškolsky a učňovsky vzdělané Vietnamce. Bylo zde vyškoleny desetitisíce Vietnamců, kteří ovládali velmi dobře češtinu, někteří zde uzavírali sňatky, jiní zde zůstali po určitou dobu pracovat a jen někteří se vzhledem ke špatné politické a ekonomické situaci ve Vietnamu vrátili domů. Třetí vlna přistěhovalců z Vietnamu nastala po roce 1990, jednalo se převážně o příbuzné osob, kteří přišli ve druhé vlně a měli v České republice povolen pobyť a podnikali u nás. Tito Vietnamci také ihned po získání pobytu na našem území zvou další a další příbuzné a celý koloběh se opakuje. Ve druhé polovině devadesátých let k nám přicházejí i někteří Vietnamci ze Spolkové republiky Německo z důvodu velkého tlaku německých orgánů na pouliční prodej zboží, zejména cigaret, jakož i úspěchu německé policie při likvidaci vietnamských gangů na území bývalé Německé demokratické republiky.

*„Řada Vietnamců, kteří u nás vystudovali, má výbornou znalost ekonomického systému, který s řadou osobních kontaktů na občany ČR umožňuje rychlou orientaci v prostředí i po řadě zásadních změn a přeorientaci na řadu nelegálních aktivit s cílem dosažení vysokých zisků.“*²⁸ Základní podnikatelskou činností Vietnamců v České republice je především stánkový prodej levného zboží. Tento prodej je závislý na poptávce našeho obyvatelstva a dále obyvatelstva Spolkové republiky Německo a Rakouska po tomto zboží. Z tohoto důvodu se

²⁸ NĚMEC, Miroslav. Formování vietnamské mafie v České republice. In *Bezpečnostní teorie a praxe: Sborník Policejní akademie ČR*. č. 1. Praha: Policejní akademie ČR, 2004. s. 170

podstatná část vietnamské komunity zdržuje v příhraničních oblastech s těmito zeměmi, v okolí hraničních přechodů, kde funguje velké množství tržnic a obchodů. Tyto formy prodeje souvisí s provozem tržnic, velkotržnic a velkoskladů ve velkých městech jako Praha, Brno, Ostrava, kde funguje minimálně jedna velkotržnice s velkoskladem zaměřená na prodávané zboží. Zboží se zde vyskytuje v obrovském množství a odtud je pak dodáváno k jednotlivým prodejcům.

*„Vietnamští prodejci postupně, díky stoupajícím ziskům z nelegálního či pololegálního stánkového prodeje, postupně vytlačují konkurenci neschopné české podnikatele s textilem, cigaretami, alkoholem a jiným zbožím a díky stoupajícímu ekonomickému zázemí jednotlivých vietnamských gangů začínají ovládat obchod takřka ve všech městech naší republiky.“*²⁹ Je třeba vzít jako fakt, že na počátku devadesátých let minulého století měli Vietnamci většinu tržnic, skladů a prodejen pouze pronajatých. V současné době je už řada těchto tržnic, skladů a obchodů výhradně jejich majetkem. Původní majitelé byli buď přeplaceni nebo vytlačeni výhružkami vietnamských mafií. Proto dnes Vietnamci vlastní lukrativní objekty v centrech větších měst, na pěších zónách, náměstích a lázeňských kolonádách.

*„Hospodářské trestné činy páchané vietnamskou komunitou souvisejí především s obchodními aktivitami Vietnamců, které jsou na našem území spojeny převážně s prodejem nekvalitního, ale prestižními značkami označeného, textilu, obuvi, elektroniky, CD nosičů, videokazet, alkoholu a cigaret, které jsou prodávány formou stánkového prodeje takřka ve všech výhodných lokalitách.“*³⁰ Toto zboží je do České republiky dováženo čínskými zločineckými gangy z Číny, kde je tohoto typu zboží přebytek a lze ho tam vyrobit velké množství za minimální výrobní náklady. Zboží se z Číny dostává do Evropy v kontejnerech na nákladních lodích do polských či západoevropských přístavů, odkud je pak rozváženo do velkoskladů po

²⁹ NĚMEC, Miroslav. Formování vietnamské mafie v České republice. In *Bezpečnostní teorie a praxe: Sborník Policejní akademie ČR*. č. 1. Praha: Policejní akademie ČR, 2004. s. 172

³⁰ Viz. tamtéž

celé Evropě. Jelikož se jedná o velké objemy zboží, neumožňuje tato přeprava kontrolu každého kontejneru zvlášť, proto se tato doprava stává takřka nekontrolovatelnou. Z těchto důvodů tak dochází k obrovským finančním ztrátám pro Českou republiku a k velkým finančním ziskům čínských a vietnamských gangů, které stojí na počátku tohoto obchodního řetězce. Další články tohoto řetězce již nemají zisk tak markantní, naopak se zvyšuje riziko trestního stíhání.

3.3.1. Opatření Policie ČR a Celní správy ČR proti vietnamským obchodníkům a jejich výsledky

Prodejem pašovaného, neprocleného a padělaného zboží v různých vietnamských tržnicích a stáncích ve velkých městech nebo v oblasti hranic s Německem a Rakouskem unikají ČR velké finanční prostředky za neproclené a nezdaněné zboží.

Orgány Policie ČR a především Celní správy ČR (dále jen CS ČR) se snaží tento vliv zmírnit. A to nejrůznějšími kontrolními činnostmi, které jsou zaměřeny na tržnice, ve kterých se ve velkém nabízí zboží porušující práva duševního vlastnictví.

Při kontrolách zboží, které uniklo celnímu dohledu, je snaha o maximální omezení distribuce a prodeje padělaného značkového oblečení, nelegálních kopií CD a DVD a neznačených tabákových výrobků a lihovin na tržnicích. Tyto kontrolní činnosti celní správy nad dodržováním práv duševního vlastnictví probíhají jako speciální krátkodobé akce realizované v rámci trestního řízení a mají za cíl vyčistit prodejní a skladovací prostory od nelegálního zboží, a jako následný cíl stálý dohled celních orgánů nad nimi. Akce nemají jen represivní charakter, kdy dochází k zajištění zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, ale mají i charakter preventivní a informativní. Vietnamským prodejcům jsou rozšiřovány

letáky v českém a vietnamském jazyce, které obsahují aktuální informace o právní úpravě týkající se stánkového prodeje a ochrany práv duševního vlastnictví.³¹

Kontroly jsou zaměřeny na deset až dvanáct druhů zboží (CD/VHS/DVD, software; cigarety a tabákové výrobky; doplňky oblečení; elektrické výrobky; hodiny, hodinky a bižuterie; hry a hračky; obuv; ostatní oblečení; ostatní zboží; parfémů a kosmetika; sportovní oblečení).

V tabulce č. 7 jsou zachyceny výsledky kontrol CS ČR v letech 2005 až 2008 zaměřené na zboží uniklé celnímu dohledu, zboží zajištěné nebo zabrané podle zák. č. 191/1999 Sb., o opatření týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů a dále porušení NR (ES) č. 1383/2003.³²

Tabulka č. 7: Výsledná činnost CS ČR na zajištěné zboží uniklé celnímu dohledu při dovozu nebo vývozu v období 2005 až 2008 v ČR

Rok	2005	2006	2007	2008
zboží celkem (ks)	147 882	976 043	1 045 414	969 760
hodnota zboží v (Kč)	232 500 000	886 900 000	965 300 000	1 085 662 553

Zdroj: Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2008

Vysvětlivky: n - údaj neuveden

Od roku 2006 se nabytím účinnosti novely zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, rozšířila působnost CS ČR i na zboží, které se bez ohledu na jeho postavení, vyskytuje na území ČR.³³ V tabulce č. 8 na straně 44 jsou uvedeny výsledky těchto kontrol. Z těchto údajů je patrné, že

³¹ srov. *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2008*. [online] Dostupný z: <http://www.celnisprava.cz/NR/rdonlyres/850022D9-B2C7-49BC-A910-9F2447660534/10667/vyrocní_zprava_2008.pdf>.

³² Nařízení rady (ES) z 22. července 2003, které se týká celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, u kterého bylo zjištěno, že tato práva porušilo

³³ srov. *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2006*. [online] Dostupný z: <http://www.cs.mfcr.cz/NR/rdonlyres/850022D9-B2C7-49BC-A910-9F2447660534/6872/zprava_o_cinnosti_cs_2008.pdf>

pracovníci CS ČR na tuto činnost kladou velký důraz a mají zde výborné výsledky. Každým rokem stoupá počet zadržených kusů zboží a jeho hodnota. V roce 2006, kdy kontroly započaly, bylo zajištěno zboží „pouze“ v hodnotě 567 400 000,-Kč. O dva roky později, tedy na konci roku 2008, to bylo již sedmkrát více a sice zboží v hodnotě 3 900 000 000,-Kč.

Tabulka č. 8: Výsledná činnost CS ČR zaměřená na zboží na vnitřním trhu v období 2006 až 2008 v ČR

rok	2006	2007	2008
zboží celkem (ks)	583 542	906 939	4 843 360
hodnota zboží v (Kč)	567 400 000	739 100 000	3 900 000 000

Zdroj: Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2008

Vysvětlivky: n - údaj neuveden

V tabulce č. 9 je uvedeno množství peněz uniklých na clech a daních zjištěných při kontrolách v oblasti nelegálního obchodování s cigaretami a tabákem. Z údajů v tabulce č. 9 je vidět, že pouze z cigaret a tabáku v období let 2004 až 2008 přišel stát v průměru o 668 400 000,- Kč na daních a cle.

Tabulka č. 9: Kontrola cigaret a tabáku v období 2004 až 2008

rok	2004	2005	2006	2007	2008
počet případů	907	918	504	500	333
počet cigaret (mil. Ks)	46	77	102	65	71
množství tabáku v (t)	646	254	1 001	696	160
únik cla a daní (mil. Kč)	337	209	1 800	* 297	396

Zdroj: Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR v roce 2008

vysvětlivky: * - ne u všech případů byl ve statistikách uveden odhad úniku na cle a daních, lze po dopočtu (905,-Kč/1kg) předpokládat daňový únik blížící se hodnotě 600 milionů Kč

V tabulce č. 10 na straně 45 jsou výsledky kontrol v oblasti přepravy a prodeje vybraných výrobků podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ve znění pozdějších předpisů, jak byly provedeny CS ČR v roce 2008. Jedná se převážně o tabák, tabákové výrobky, alkohol a lihoviny. CS ČR provedla celkem

493 kontrol. Při těchto kontrolách zajistila zboží v hodnotě 14 838 138,-Kč. Stát tak přišel na daních o 60 808 279,-Kč.

Tabulka č. 10 : Přehled kontrol vybraných výrobků v roce 2008

Komodita	počet případů	hodnota (Kč)	únik (Kč)	množství
VV-alkohol (líh)	43	691 011	1 587 023	8 515 litrů
VV-lihoviny (destiláty, likéry)	155	2 319 296	2 063 269	19 483 litrů
VV- tabák	31	3 598 723	40 868 422	31 761 kg
VV- tabák. Výrobky (cigarety, doutníky)	264	8 229 108	16 289 565	6 317 898 kusů
celkem	493	14 838 138	60 808 279	

Zdroj: Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR v roce 2008

3.4. Hospodářská trestná činnost slovenských státních příslušníků v ČR

Dalšími cizinci, kteří se nejvíce podílí na hospodářské kriminalitě v ČR, jsou občané Slovenské republiky. Policejní statistiky je řadí mezi cizince od roku 1994. Nejčastější hospodářské trestné činy, které páchají slovenští státní příslušníci na našem území jsou trestný čin podvodu, a to všechny druhy (podvod dle § 209, pojistný podvod dle § 210, úvěrový podvod dle § 211 trestního zákoníku). Dříve podvod dle § 250, pojistný podvod dle § 250a a úvěrový podvod dle § 250b trestního zákona). Dále se také často dopouští trestného čin zpronevěry, dle § 206 trestního zákoníku. Dříve dle § 248 trestního zákona.

A jakým způsobem se nejčastěji podvody páchají? Na co by si měl prostý člověk dát pozor? V následujících třech odstavcích jsou popsány tři nejčastější

způsoby páchání podvodů v ČR. Tyto způsoby podvodů jsou uvedeny v publikaci PhDr. Miroslava Scheinosta a jeho kolektivu: *Výzkum ekonomické kriminality*³⁴, které jsem pro potřeby této bakalářské práce zkrátil a upravil.

Nejčastější způsob páchání podvodů je založen na použití jedné nebo více odcizených, padělaných, pozměněných dokladů (občanský průkaz, cestovní pas, řidičský průkaz, výpis z obchodního rejstříku, výpis z účtu), kterými se pachatel prokazuje a jedná tak jménem konkrétní společnosti nebo jako osoba s přijatou odpovídající totožností dle padělaných nebo pozměněných dokladů. Jménem těchto fiktivních osob či firem provádí různé obchodní operace. Nakupuje zboží, sjednává úvěry, půjčky, zakládá účty v bance, které pak zneužívá k neoprávněnému získávání finančních prostředků a podobně.

Dalším způsobem páchání podvodu je zneužití legálně získaného živnostenského oprávnění k objednání a převzetí zboží, které pak dodavateli není uhrazeno, ale je pachatelem zpravidla znovu obchodováno, i když za cenu nižší než je obvyklá nákupní cena. Zisk pak bývá použit pro vlastní potřebu. Často se stává, že pachatel objednávky a nákupy provádí prostřednictvím jiné fyzické osoby tzv. prostřednictvím „bílého koně“, který dostává za své služby nepřilíš velké peníze. Je mu zařízen výpis z obchodního rejstříku a živnostenský list na náklady organizátora. Na odebrané zboží je vystavena faktura na firmu „koně“, který zboží kolikrát ani nevidí, a toto zboží je poté dále obchodovatelné, i když pod cenou a to až s 50% slevou. V případě hrozícího odhalení je jako první obětován právě tzv. „bílý kůň“.

Třetím nejčastějším způsobem páchání podvodu je vylákání půjček od fyzických osob za určitým účelem na realizaci nějakého záměru (podnikání, výstavbu bytů). U nás si vzpomínám na kauzu společnosti H-System a.s., která měla postavit svým klientům levné byty. Za tímto účelem od nich vybrala nemalé

³⁴ srov. SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: IKSP, 2004. s. 62

finanční částky jako zálohy, ale nikdy již svým klientům žádné byty nepostavila a nepředala.

To byly popsány tři nejčastější způsoby páchání podvodů, ale je jich celá řada jako například jednání zaměstnance obchodní společnosti, který jménem své společnosti uzavře leasingové smlouvy na koupi vozidel a převzaté automobily ihned prodá dál nebo člen bytového družstva, který do hromadných příkazů k úhradě vpisoval mezi oprávněné platby částky, které poukazoval na svůj soukromý účet.

4. Vliv hospodářské trestné činnosti cizinců na stínovou ekonomiku ČR

4.1. Stínová ekonomika v ČR

Před rokem 1989 byl u nás pojem stínová ekonomika prakticky tabu. Nikde se o ní moc nemluvalo. Neexistovaly žádné pravidelné studie a výzkumy této problematiky, a pokud se nějaké občas vyskytly, byly před veřejností dobře utajeny. Po roce 1989 s transformací ekonomiky přicházejí první zmínky a odhady o stínové ekonomice. První domácí pokus o odhad rozsahu stínové ekonomiky po roce 1989 obsahovala studie Ivo Baštýře z roku 1993. Na základě této studie se dá odvodit rozsah stínové ekonomiky v ČSR k roku 1989 na 3,7 mld. Kč, 0,7% hrubého domácího produktu (dále jen HDP), ve kterém se velikost stínové ekonomiky vyjadřuje.³⁵ To je však pouze odhad velikosti stínové ekonomiky, protože do současné doby „*neexistuje jedna objektivní metoda měření stínové ekonomiky*“³⁶, kterou by se dala přesně změřit. V odborné literatuře se můžeme dočíst například o Tanziho, Feigeho, Gutmannově, Kaufmannově metodě, metodě Lackó. Každá metoda vychází z něčeho jiného a něco jiného měří. Tyto metody nejsou předmětem této bakalářské práce, a proto zde nebudou ani podrobněji popsány. Kdo by se však chtěl blíže s těmito metodami seznámit, odkazují na knihu Martina Fassmanna: „*Stínová ekonomika a práce na černo*“. Jak bylo již řečeno, neexistuje přesný odhad stínové ekonomiky v ČR. Ročně je provedeno několik odhadů. V tabulce č. 11 jsou

³⁵ Srov. FASSMANN, Martin. *Stínová ekonomika a práce na černo*. Praha: SONDY, 2007. s. 112

³⁶ FASSMANN, Martin. *Stínová ekonomika a práce na černo*. Praha: SONDY, 2007. s. 59

pro představu uvedeny intervaly odhadů rozsahu stínové ekonomiky v ČR v letech 1987-2000, jak je uvádí M. Fassmann.

Tabulka č. 11: Interval odhadů rozsahu stínové ekonomiky v ČR v letech 1987-2000

rok/odhad	počet odhadů	Nejnižší odhad (% HDP)	Nejvyšší odhad (% HDP)	Nejnižší odhad (mld. Kč)	Nejvyšší odhad (mld. Kč)	rozdíl (mld. Kč)
1987	16	1,2	10	5,7	49,2	43,5
1989	9	0,7	10 (21,1*)	3,9	52,5 (110,8*)	48,6 (106,9*)
1990	19	0,8	11 (24,3)	4,7	68,9 (152)	64,2 (147,3)
1991	17	2	18 (31,7)	14,9	135,7 (241,3)	120,8 (226,4)
1992	16	2,8	16,5 (31,8)	23,5	139 (267,9)	115,5 (244,4)
1993	29	2,8	25 (27,1)	28,5	255 (276,4)	226,5 (247,9)
1994	19	2,7	24 (25)	31,7	284 (295,8)	252,3 (264,1)
1995	12	2,7	18 (23,2)	37,2	248,6 (303,8)	211,4 (266,6)
1996	11	2,6	15	40,8	235,1	194,3
1997	10	2,6	23	43,9	386,4	342,5
1998	17	2,7	19,9	49,8	366	316,2
1999	11	2,7	22,7	51,4	431,9	380,5
2000	12	2,6	32	51,2	635,1	583,9

Zdroj: Fassmann, M. *Stínová ekonomika a práce na černo*, Praha 2007

Vysvětlivky: *) v závorce jsou uvedeny výsledky metody M. Lackó

V novější studii profesor Schneider odhaduje velikost stínové ekonomiky v ČR v období let 2000 až 2005 průměrně okolo 19 % HDP. Na konci roku 2004/2005 je to okolo 18,3 % HDP. Jestliže by byl tento odhad pravdivý, tak by to znamenalo, že podle HDP v roce 2005 příjmy z nelegálních transakcí v ČR dosáhly zhruba 547 mld. Kč a státní pokladna tím přišla v roce 2005 o 199 mld. Kč.³⁷ Vezmeme-li v potaz odhad profesora Schneidera, že stínová ekonomika v současné době stagnuje a od roku 2005 se stále pohybuje okolo 20 % HDP, znamenalo by to, že podle HDP v roce 2008, který činí 3 696,4 mld. Kč³⁸ příjmy z nelegálních

³⁷ srov. SCHNEIDER, F.: *Shadow Economies and Corruption All Over the World: New Estimates for 145 Countries*. [online] Dostupné z:

<<http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2007-9/version 1/count>>

³⁸ *Vývoj HDP*. [online] Dostupný z: <<http://www.finance.cz/ekonomika/hdp/vyvoj/>>

transakcí v ČR dosáhly 739,3 mld. Kč³⁹. Při složené daňové kvótě (poměr výnosu daní, cel a pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení k HDP v běžných cenách), která činí podle Ministerstva financí zhruba 36,6 %, tím přišla státní pokladna v roce 2008 o 270,6 mld. Kč.⁴⁰

A co to vlastně je stínová ekonomika? Je to prostě ta část ekonomiky, kterou nenajdeme v knihách daňových úřadů. Jak ji můžeme charakterizovat? Martin Fassmann stínovou ekonomiku obecně charakterizuje „*jako ty příjmy respektive činnosti, jejichž nejbytostnějším zájmem je, aby zůstaly skryty (alespoň před orgány státního represivního aparátu), dále neformální aktivity nebo transakce, které nezahrnují platby a které jsou určeny ušetřit nákupy a konečně ty činnosti, které v konečném důsledku sice vedou k oficiálním příjmům, ale jejichž samotný zdroj, či lépe řečeno cesta jejich nabytí je v rozporu s platnými zákonnými pravidly, nařízeními a dohodami.*“⁴¹

Co si můžeme pod takovými příjmy a aktivitami představit? Je jich mnoho:⁴²

- obchodování s drogami, prostituce
- práce na černo bez pracovního povolení
- příjmy z prodeje pašovaného, neprocleného zboží, z prodeje kradeného zboží
- ale třeba i falšování účetních knih - nadhodnocování výdajů a podhodnocování příjmů
- pronajímání bytů na černo
- nepřiznané zisky z podnikání
- nelegální zaměstnávání lidí
- mzdy na ruku bez dokladu
- melouchy a práce bez faktury

³⁹ Vlastní výpočet

⁴⁰ Vlastní výpočet

⁴¹ FASSMANN, Martin. *Stínová ekonomika a práce na černo*. Praha : Soudy, 2007, str. 25

⁴² Srov. URÝČ-GAZDA, M. *Stínová ekonomika v Česku neustále roste* [online]

Dostupné z < <http://www.libinst.cz/stranka.php?inc=infonet&typ=Ji%F8%ED%20Schwarz&id=729> >

- vedlejší zaměstnání na černo

Toto všechno a mnoho dalších aktivit přispívá na zvyšování procenta stínové ekonomiky v ČR. A co je na stínové ekonomice špatného a proč státu vadí? Jelikož nejsou příjmy z těchto činností přiznávány a zdaněny, přichází stát těmito aktivitami ročně o miliardy korun na daních a nevybraném cle.

Na stínovou ekonomiku ČR má vliv mnoho faktorů. Jedním z nich je i hospodářská kriminalita páchaná cizinci na našem území. Ta se na stínové ekonomice podílí hlavně dovozem pašovaného, padělaného zboží z Asie, které se k nám dováží převážně v kontejnerech z evropských přístavů. Jelikož se jedná o velké objemy zboží, neumožňuje tato přeprava kontrolu každého kontejneru zvlášť, proto se tato doprava stává takřka nekontrolovatelnou.

*„Je-li zboží deklarováno v režimu tranzitu mimo státy Evropské unie, je většinou do těchto zemí propuštěno bez důkladnější kontroly. Tímto způsobem se pak do naší republiky dostávají například místo deklarovaného oblečení celé kontejnery padělaných cigaret a jiného zboží. Výjimkou nejsou ani případy, kdy se zboží po vstupu do naší republiky jakoby ztratí, aniž by dorazilo k příslušnému celnímu úřadu určený za účelem ukončení režimu tranzit a propuštění zboží do volného oběhu.“*⁴³ Na takto neprocleném a nezdaněném zboží přichází stát o velké finanční prostředky. Orgány Policie ČR a především Celní správy ČR (dále jen CS ČR) se snaží tento vliv zmírnit. A to nejrůznějšími kontrolními činnostmi. Ty jsou většinou zaměřeny na tržnice, kde se toto zboží nabízí ve velkém. Při kontrolách po zboží, které uniklo celnímu dohledu, je snaha o maximální omezení distribuce a prodeje takového zboží. V roce 2008 při těchto kontrolách na vybraném zboží, kdy

⁴³ NĚMEC, Miroslav. Formování vietnamské mafie v České republice. In *Bezpečnostní teorie a praxe : Sborník Policejní akademie ČR*. č. 1. Praha: Policejní akademie ČR, 2004. s. 173

se jednalo převážně o tabák, tabákové výrobky, alkohol a lihoviny, zajistila CS ČR zboží v hodnotě 14 838 138,-Kč. Stát tím přišel na daních o 60 808 279,-Kč.⁴⁴

„K dalším vysokým finančním ztrátám dochází v České republice v oblasti nezdanění zisku vietnamskými podnikatelskými subjekty, které v podstatě nelze řádně kontrolovat. Tato činnost je páchána ve všech formách stánkového prodeje a vrcholí v příhraničních oblastech, zejména na hranicích se Spolkovou republikou Německo a dále v hlavním městě Praze, kde je těchto velkoobchodů několik.“⁴⁵

V této podkapitole jsem uvedl některé příklady vlivu hospodářské kriminality na stínovou ekonomiku ČR. Tak jako rozsah samotné stínové ekonomiky nelze přesně vyjádřit v číslech, myslím, že ani podíl vlivu hospodářské trestné činnosti na ni nelze přesně určit, protože ne všechna hospodářská kriminalita páchaná u nás je odhalena.

⁴⁴ *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2008* [online]. Dostupný z <http://www.celnisprava.cz/NR/rdonlyres/850022D9-B2C7-49BC-A910-9F2447660534/10667/vyrocní_zprava_2008.pdf>

⁴⁵ NĚMEC, Miroslav. Formování vietnamské mafie v České republice. In *Bezpečnostní teorie a praxe : Sborník Policejní akademie ČR. č. 1. Praha: Policejní akademie ČR, 2004. s. 173*

Závěr

Ve své práci jsem se zaměřil na trestnou činnost cizinců po roce 1989 v ČR, s cílem charakterizovat vybrané druhy trestné činnosti, se kterými se člověk u nás může nejčastěji setkat a na způsob jejich páchaní. Věnoval jsem pozornost tomu, jaký podíl má trestná činnost cizinců na celkové kriminalitě v ČR po roce 1989. Zda narůstá úměrně tomu, jak stoupá počet žijících cizinců po tomto roce u nás. Zvláště jsem se pak zaměřil na hospodářskou trestnou činnost. Na její vývoj a podíl na celkové kriminalitě ČR po roce 1989. Kdo z cizinců a jakým způsobem ji v ČR nejčastěji páchá a jakým způsobem se hospodářská trestná činnost cizinců podílí na růstu stínové ekonomiky ČR. Jelikož téma stínové ekonomiky je velmi rozsáhlé a vydalo by nejméně na další bakalářskou práci, uvedl jsem pouze základní charakteristiku stínové ekonomiky. Popsal jsem jaký měla vývoj po roce 1989 v ČR a některé aktivity, které se podílí na jejím růstu.

Tak jako mince má dvě strany, měly i změny po roce 1989 u nás dvě strany. S každou pozitivní změnou se objevila i negativní změna, ale tak už to v životě chodí. Kde je něco dobrého, je i něco špatného.

Změna ekonomiky po roce 1990 přilákala zahraniční firmy, které s sebou přinášely zahraniční kapitál, který u nás investovaly. Začíná zde pracovat více cizinců a postupně se zvyšuje jejich počet u nás. Od roku 1993 se počet cizinců žijících v ČR zvýšil šestinásobně a na konci roku 2009 se počet cizinců pohybuje okolo 440 000. Narůstá také počet nelegálně žijících cizinců u nás. Přesný počet však není znám. Odhad pracovníků Cizinecké policie ČR z poloviny roku 2009 se pohybuje okolo 200 000.

Od roku 1989 vzrostla celková kriminalita v ČR trojnásobně zhruba na 360 000 trestných činů za rok. A to jsou pouze trestné činy evidované. Musíme vzít v potaz, že některé trestné činy nejsou vůbec oznámeny, takže číslo by bylo určitě

vyšší. Na tomto nárůstu kriminality se projevil i zvýšený počet cizinců na našem území, ale ne zas tak mnoho, jak by se dalo předpokládat vzhledem ke každoročnímu zvyšování počtu žijících cizinců v ČR. Od roku 1994 zůstává podíl trestné činnosti cizinců na celkové kriminalitě na stejné úrovni. Pohybuje se ročně okolo 6 %. To je zhruba 7 000 trestně stíhaných cizinců za rok. Nejčastěji stíhanými a odsouzenými cizinci v ČR jsou občané Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu. Nejčastější druhy trestné činnosti, kterou cizinci u nás páchají, jsou v oblastech majetkové, násilné a hospodářské kriminality.

Velké ekonomické změny v devadesátých letech dvacátého století napomohly k růstu hospodářské kriminality. Vzestup hospodářské kriminality v ČR souvisí s přechodem z centrálně řízené ekonomiky státem na tržní ekonomiku. Hlavně pak s procesem privatizace (odstátnění) majetku a s uvolněním zahraničních investic a zahraničního obchodu, který nastal v devadesátých letech minulého století. Velmi tomu také napomohl legislativní zmatek a nepřehlednost zákona v tomto období. Společnost nepředvídala a nebyla schopna dostatečně rychle zareagovat na nový druh kriminality. V roce 2007 byl počet hospodářských trestných činů pětapůlkrát větší než v roce 1990, a to zhruba okolo 38 000 trestných činů. Podíl hospodářské trestné činnosti na celkové kriminalitě v prvním desetiletí dvacátého prvního století se pohybuje okolo 10 %. Z cizinců u nás páchají tento druh kriminality nejčastěji občané Vietnamu.

Po roce 1989 se u nás s rozvojem ekonomiky současně rozvíjí i ekonomika stínová. Jaký je její rozsah nelze přesně určit, protože její velikosti ovlivňuje mnoho aktivit a v současné době neexistuje jedna přesná metoda, kterou by se dal rozsah stínové ekonomiky změřit. Existují pouze odhady odborníků. Jejich první odhad v roce 1993 byl 3,7 mld. Kč nebo - li 0,7% HDP. V roce 2005 je odhad bohužel o mnoho vyšší, a to 547 mld. Kč, nebo - li 19% HDP. Jedním z faktorů, které ovlivňují její nárůst, je i hospodářská kriminalita. Zvláště pak aktivity vietnamských obchodníků, které jsou převážně spojeny s prodejem pašovaného

a neprocleného zboží, které je k nám dováženo ve velkém objemu převážně z Číny. Dovezené zboží je pak prodáváno formou stánkového prodeje takřka ve všech výhodných lokalitách u nás a stát tak přichází o velké finanční prostředky. Jak velký podíl má hospodářská trestná činnost na stínovou ekonomiku ČR nelze v číslech přesně určit, protože ne všechna hospodářská kriminalita páchaná u nás je odhalena a nejsou tak přesně známy její dopady na ni. Jedno je ale jisté, že podíl na stínové ekonomice ČR určitě má.

Seznam literatury

1. CEJP, Martin a kol. *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti: Závěrečná zpráva*. 1. vyd. Praha:IKSP, 2009. ISBN 978-80-7338-078-6
2. CEJP, Martin a kol. *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality*. 1. vyd. Praha:IKSP, 2008. ISBN 978-80-7338-074-8
3. FASSMANN, Martin. *Stínová ekonomika a práce na černo*. Praha:Sondy, 2007. ISBN 978-80-86846-21-7
4. MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Kriminalita v roce 2007*. Praha:IKSP, 2009. ISBN 978-80-7338-083-0
5. SCHEINOST, Miroslav. *Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2004 - 2007*. 1. vyd. Praha:IKSP, 2009. ISBN 978-80-7338-086-1
6. SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum cizích státních příslušníků v českých věznicích*. 1. vyd. Praha:IKSP, 2004. ISBN 80-7338-025-0
7. SCHEINOST, Miroslav a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*. 1. vyd. Praha:IKSP, 2004, ISBN 80-7338-031-5
8. *Bezpečnostní teorie a praxe: Sborník Policejní akademie ČR*. 2004. č. 1. Praha:Policejní akademie ČR, 2004. ISBN 80-7251-144-0

Zákony a prameny:

1. zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdější změny č. 306/2009 Sb.
2. zákon č. 326/1999 Sb. O pobytu cizinců na území ČR, v platném znění
3. zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, v platném znění
4. Statistika Ředitelství služby Cizinecké policie MV ČR, Praha 2009
5. Statistika Policie ČR, 2007
6. *Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31. 12. 2006.* Policie České republiky, Ředitelství služby CPP. Praha 2007
7. *Zpráva o migraci na území České republiky z pohledu Policie ČR služby cizinecké a pohraniční policie - situace do 31. 12. 2004 a 2006.* Policie České republiky, Ředitelství služby CPP. Praha 2005 a 2007

Elektronické zdroje:

1. NĚMEC, Miroslav. *Ruskojazyčný organizovaný zločin v České republice* [online]. publikováno 28. 11. 2008. [cit. 2009-09-03]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnost.estranky.cz/clanky/bezpecnostni-riziko/rusky-organizovany-zlocin-v-cr>
2. SCHNEIDER, F.: *Shadow Economies and Corruption All Over the World: New Estimates for 145 Countries*, Kiel Institute for the World Economy, Economics, Open Assessment E-journal, No. 2007-9, [online], publikováno červenec 2007, [cit. 2009-11-06]. Dostupné z:
<http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2007-9/version1/count>
3. URYČ-GAZDA, M. *Stínová ekonomika v Česku neustále roste* [online]. Hospodářské noviny, publikováno 3. 7. 2003. str. 16. [cit. 2010-01-04]. Dostupné z:
<http://www.libinst.cz/stranka.php?inc=infonet&typ=Ji%F8%ED%20Schwarz&id=729>
4. BusinessInfo.cz [online]. © 1997-2009 Czech Trade, publikováno 30. 7. 2009 [cit. 2009-11-18]. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarske-trestne-ciny-opu/1000818/47267/#b4>
5. *Cizinci v ČR - zaměstnanost* [online]. © Český statistický úřad 2009, publikováno 6. 8. 2009 [cit. 2009-12-18]. Dostupné z:
http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost
6. *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2008* [online]. © 2005 Generální ředitelství cel, publikováno 3. 7. 2009 [cit. 2009-11-11]. Dostupné z:
<http://www.celnisprava.cz/NR/rdonlyres/850022D9-B2C7-49BC-A910-9F2447660534/10667/vyrocnizprava2008.pdf>

7. *Informace o výsledcích činnosti Celní správy ČR za rok 2006*, [online]. © 2005 Generální ředitelství cel, publikováno 3. 7. 2009 [cit. 2009-11-27]. Dostupné z: http://www.cs.mfcr.cz/NR/rdonlyres/850022D9-B2C7-49BC-A910-9F2447660534/6872/zprava_o_cinnosti_cs_2008.pdf
8. *Počet cizinců v ČR* [online]. © 2009 Český statistický úřad, publikováno 24. 11. 2009 [cit. 2009-12-28]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu
9. *Statistické přehledy kriminality MV ČR za období 2000 až 2007* [online]. © 2005 Ministerstvo vnitra, [cit. 2009-11-25]. Dostupné z: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/kriminalita.html>
10. *Vývoj HDP* [online]. © 2000-2010 Finance Media a.s. [cit. 2010-01-04]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/ekonomika/hdp/vyvoj/>

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1:	Vývoj počtu cizinců s trvalými a dlouhodobými pobyty nad 90 dní..... V ČR za období 1993 až 2008.....	13
Graf č. 2:	Vybrané násilné tr. činy vražda a loupež spáchané v letech 1989..... až 2007.....	33
Graf č. 3:	Vývoj hospodářské trestné činnosti a její objasněnosti v letech..... 1990 až 2007 v České republice.....	39
Tabulka č. 1:	Nejčastěji zastoupené národnosti v ČR k 30. 9. 2009.....	14
Tabulka č. 2:	Rozdíl mezi počtem žijících cizinců a pracujících cizinců v ČR v letech 1998 až 2008.....	15
Tabulka č. 3:	Nelegální migrace v ČR od roku 1996.....	16
Tabulka č. 4:	Evidované tr. činy v ČR v letech 1989 až 2007.....	22
Tabulka č. 5:	Trestně stíhaní a odsouzení cizinci v ČR za období 1993 až 2006...	23
Tabulka č. 6:	Nejčastěji stíhaní a odsouzení cizinci v ČR podle státních příslušností v letech 1994 až 2006.....	24
Tabulka č. 7:	Výsledná činnost CS ČR na zajištěné zboží uniklé celnímu dohledu při dovozu nebo vývozu v období 2005 až 2008 v ČR.....	43
Tabulka č. 8:	Výsledná činnost CS ČR zaměřená na zboží na vnitřním trhu v období 2006 až 2008 v ČR.....	44
Tabulka č. 9:	Kontrola cigaret a tabáku v období 2004 až 2008.....	44
Tabulka č. 10:	Přehled kontrol vybraných výrobků v roce 2008.....	45
Tabulka č. 11:	Interval odhadů rozsahu stínové ekonomiky v ČR v letech 1987-2000.....	49